

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 10.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 6 luni ..... 14 cor.
pe 3 luni ..... 8 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminecă pe un 4 cor.
Pentru România și străinătate pe un
an ..... 40 cor.
Manuscrisurile se însoțesc.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 10

INSERTIUNILE:
de un și garnison: prima dată la
noaptea, a doua oară în ziua,
pentru fiecare publicitate
Acest abonament, cât și inserțiunile
se plătesc în avans în Arad.
Telefon pentru oră și comenzi
Scrierile se însoțesc cu se primite.

Anul IX.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 2.

Rușinea cea mai mare a Românilor și desastrul cel mai incalculabil pentru interesele naționale este, a-și da votul la alegeri, pentru **candidați străini de neamul nostru.**

În pragul alegerilor.

Suntem în toiul luptei electorale și uite ce vedem: poporul românesc aprins de focul însoțit de poartă în slavă pe candidații naționali și ca o furtună trece peste aliații domnului Tisza, peste bani, peste ger, peste foame și peste puterea publică care îi stau în cale, — acolo unde s'a frânt barierele unei pasivități mortifere și Românii au intrat în activitate.

Cum? acesta este poporul despre care lumea străină vorbea numai în batjocură, ca și despre un element de cumpărare în cumpăna vieții constituționale; ear pesimiștii nostri ca și pe un element slab de luptă constituțională? Dar ce să vă mai spun ce nume rău îl scorniră bietului popor românesc.

Ce a produs această mișcare? Doar agitatori? cum numesc domnil pe naționaliștii nostri? De unde. Nemulțumirea poporului cu stările dominante a izbucnit aici. Atâta e totul. În sufletul poporului năcăjit zace agitația. În candidații naționali poporul își vede personificat dorul de a mărturisi însuși de sine, de durerile sale. Destul au vorbit în numele lui, cei-ce nu i-au înțeles durerile ci mai vartos le-au mai sporit. Aceasta este psihologia luptei electorale ce acum se da acolo unde s'a ridicat steagul luptei naționale. Și cu aceasta s'a făcut deșartă credința dușmanilor nostri, că nemulțumirea poporului este opera agitațiilor pe aceia trebuie turtiți. Agitatori sunt guvernele care a adus acest popor la desperare, sufletul poporului este agitat de atâtea neajunsuri ce îndură, nu-i mai trebuie acele agitatori ci oamenii cinstiți care să iee lupta dreaptă și constituțională pentru ei, și fa candidații naționali și-a aflat pe acei oameni cinstiți.

Nu tinde acest popor la resturnare; nu la spargerea integrității statului ungar; nu la război civil; nici chiar la cea mai mică nedreptățire a fraților maghiari; și guvernul îi da datornicul respect și să închină înaintea legitimei lupte a fiecărui partid din țară, dar: cere și pentru sine partea dreptului său cetățenesc în schimbul amarului de jertfe ce le aduce pentru aceasta țară, alături cu celelalte neamuri din țeară.

Acela care impută unui popor că-și exerciază drepturile sale constituționale este

un criminal; întocmai precum laș și nemernic este acela cetățean care nu se folosește de cel mai sfânt drept cetățenesc, ci se pune sub tutela unuia sau altuia, sau a unei ori altei partide străine de interesele sale.

Toți Românii trebuie să fie una la aceste alegeri. Aruncese dar toată mânia, toată ura, toată invidia, toată bănuiala, toată preocuparea și tot gândul cel rău dintre noi ca să putem duce la isbândă steagul național și să avem și noi odată în Dieta țării un mănunchi de oameni care să mărturisească de suferințele noastre: să o spună Maiestății Sale și țării ungurești, că nu suntem nici rebeli, nici apostazi, ci un popor care aici vrea să trăiască și aici să moară ca Român în iubirea patriei și a tronului.

Dragi Români! Vi foame, că sămănăturile ce v'au rămas din secerișul săc abia au fost destule pentru dările publice; vi frig, că răbdății nu-i gologan în șerpar, că nu-i lucru; și năpraznicul de portărei bat la ușă. Răbdați acum pentru păcatele trecutului, că nu v'ați ales de deputați bărbați care să-și aducă aminte de soarta voastră amară și să ceară dela guverne îngrijirea și de soarta bietului țaran și crutare de bani albi pentru zile negre; ci cu mână plină cheltuit-au pentru pasiuni domnești gologanul dajdei române. O zi numai răbdați, că după viitor senin vine, — zorile d'albe.

Acum suntem la frângerea pânel. Cine alege deputat guvernamental acela se declară că-i mulțumit cu stările de astăzi; cine alege kossuthist acela se declară, că nu-i destul nici ce a făcut contele Tisza împotriva noastră, ci cer să se și mai năsprească asupra limbii și a legii noastre; ear cine alege un naționalist, deputat cu program național acela pe sine se alege deputat, căci în acel program sunt cuprinse toate dorințele poporului românesc, și dorința din cea din urmă colibă: *limba, lenea și moșia*, căci în 'acea sfântă Treime politică este cuprins întreg programul național.

Și la urmă să ne înfățișem ca și un element de ordine. Uite ce s'a întâmplat astă vară. Partidul național a desfășurat steagul național sub numele lui Dr. George Popa în cercul Pecica. Și cum au votat Pecicanii? Așa, că s'au îmbrăcat serbătoare ca de Paști și 224 alegători se înșirară în rinduri câte de 4. Înainte învățătorul octogenar Ardelean, cu bătrânii și după

ei tinerii. Și plecară ca cu litia, numai praporii și cântările bisericești mai lipseau. Junii înflăcărați urmăresc frumosul cortegiu între cântece românești și nesfârșite urări, ear femeile cu lacrimi în ochi își încunjurau bărbații. Dragii mei, — le ziceau — ce mândru le stă. Și străinii se uitau uimiți la ei și loc li-se făcea pretutindeni. Un domn străin zise: Așa numai Românii o știu face. Și 224 voturi se dădură într'una și dintr'o singură comună pentru Dr. G. Popa. Așa-i firea adevărată românească; cu bunăcuviință dar rezolut, ca atunci să-și îndeplinească datorința de a fi Român și cetățean bun. Acesta este tipul alegerilor noastre.

Ah! A pornit verbungul. Căciulași cu pene pistrițe și cu sticla în mână sub cercurile birturilor, unde sfârăie papricașul, varsă vâpaia veninului între popor, ca și pe vremea verbungurilor de odinioară. Dar na în fiecare de neam bun care s-a jăcomit la păpicașul și la vinul verbungașului, ci iată așa, vândrocii de pe drumuri își dădeau libertatea pe o zi de dântuire. Dar scoteau apoi curelele papricașul din ei. Și nu Român, dar nici om nu este acela, care umblă după verbungurile cortesești, ca să-și dea pe un blid de papricaș sufletul Mamonului.

Să ne întorcem cu scârbă dela aceste verbunguri la chipul străbunilor nostri, care ne-au lăsat de moștenire limbă și lege și moșie și acum ne cer seamă de chivernisirea, de dreapta lor apărare. Și să privim la copilași nostri cărora prin votul nostru le croim soarta și așteaptă dela noi moștenirea limbii, legii și a moșiei pe care o am hărăzit.

Și precum ne vom împlini datorința, așa fi-va binecuvântarea ori blăstămii lor. Amin!

Scrisoare deschisă către alegătorii români din cercul Pecica!

Iubiți frați!

Abea șase luni au trecut, de când condus de dragoste de neam și însoțit de ideea activității parlamentare semnalate prin intrarea în casa țării a domnului Dr. Aurel Vlad, primit-am candidatura, ce cu atâta iubire și încredere mi-ați oferit-o.

Credincios votului solemn depus în vorbirea program am luptat din răsuputeri în timpul relativ scurt ce mi-a stat la dispozițiune, ducând în luptă întreg entuziasmul și focul inimei mele. Resultatul produs a fost mărturie lumii întregi despre maturitatea Voastră, despre conștiința Voastră națională, despre simțul Vostru de demnitate și a

Sirolin

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect contra morburilor de plămâni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă,

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze sudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

277

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvițera).

fost mărturie despre posibilitatea. ba chiar necesitatea iminentă a inaugurării politicei activiste.

Lumea întreagă a admirat dragostea Voastră de neam, simțul Vostru de ordine și însuflețirea Voastră pentru ideal.

De atunci s'au întâmplat lucruri decisive pentru soarta poporului nostru român din patrie. Conferința electorală convocată pe 10 Ian. a. c. st. n. în vederea alegerilor ce ne stau înainte, a decretat activitatea parlamentară a alegătorilor Români pentru toate cercurile electorale

Puteți fi mândri, fraților, că la aceasta decretare ați contribuit și Voi prin ținuta voastră deamănă, de astă vară. Aceasta cu atât mai virtuos, pentru-că știut este, că proporțiunea numerică a Voastră în cercul Pecica, deocamdată nu face posibilă o învingere reală a candidatului național.

Stând acum deci esrăși înaintea alegerilor și făcându-mi Voi deosebita onoare de a-mi oferi din nou candidatura în cercul Vostru fraților, și fiind aceasta o candidatură aprobată și din partea comitetului electoral emis de conferința dela Sibiu, mă simt îndatorat să mă adresez către voi cu scrisoarea aceasta din care veți afla în prima linie faptul, că pe lângă cea mai mare bunăvoință îmi este imposibil a primi aceasta candidatură.

Și nu pentru-că doar n'ași avea deplină încredere în entuziasmul vostru, ci silit de forța împrejurărilor și din precauțiune ca nu cumva să Vă espun pe voi unei eventuale critici nejuste a acelora, cari sunt dușmanii cauzei noastre.

E timp greu de iarnă și ar fi păcat a pretinde dela moșnegii gârboviți de povara anilor și dela cei mai săraci dintre voi și lipsiți de vestimente, să veniți la urnă cu aceeași forță, cu care grabit-a-ți în vara trecută, pe timp cald și senin, întru salvarea onoarei steagului.

Și apoi suntem și săraci cu toții, anul a fost nu se poate mai rău, astfel că numai cu o mică încordare am fi în stare a închiria pe ziua de ieri un local acomodat unde să Vă puteți adăposti la căldură. Și eu nu am inimă să vă las să stați ziua întreagă sub cerul liber în frig și ger.

Acestea considerațiuni le-am comunicat comitetului central, care aflându-le de la șeful soarea adresată președintelui comitetului Pecica, și-a dat consimțământul la cererea mea să fiu de astădată absolvat dela primă datorie. Cu atât mai virtuos, că interesele noastre mă reclamă de astă dată la luptă și la munca de deșteptare a poporului în părți, cari mai mult au lipsă de cuvânt și de luminător și luminător.

Vor veni ele zile mai bune, când nu vom avea să luptăm chiar și cu forțele naturii, și atunci sper că cu îndoită putere și cu îndoit număr vom putea intra iarăși în luptă și în cercul Vostru falnic.

Până atunci fraților, Vă rog să țineți viu în sufletele voastre duhul cel bun, însuflețirea națională. Nu vă lăsați ademeniți de apostoli falși și păziți-vă nepătat renumele bun ce l-ați câștigat.

Arad, la 17/8 Ian. 1905.

Ai vostru iubitor frate
Dr. George Popa.

Români, la luptă!...

(*) După un sir întreg de ani, Românii s'au deșteptat și ei, și au pornit o luptă pe cât de sfântă, pe atât de grea. Sfântă, deoarece-ce e vorba de a cuceri pe seama poporului drepturi ce de mult s'ar cuveni să le aibă, și grea, pentru-că stăpânirea nu crută nici un mijloc întru a învinge asupra fruntașilor români în jurul cărora se adună poporul.

Ne dam bine seama de aceste greutate și nu ne facem nădejdi mari în ceea-ce privește sfârșitul luptelor. Credem însă tare, că și atunci când n'ar ieși nici un Român, stăpânirea ungurească și partidele maghiare va simți ce va să zică intrarea Românilor în luptă și chiar alegerile d'acum îi va convinge pe fruntașii Unguri de puterea pe care o au Românii.

Cum s'au petrecut până acum alegerile printre Români? Foarte bine — pentru Unguri. În Ardeal de 35 ani fruntașii români n'au mai candidat, iar în părțile ungurene d'asemeni n'au mai luat parte la alegeri de aproape 20 ani. Stăpânirea s'a năpustit deci asupra satelor locuite de Români și cu multă usurință a putut alege pe cine a voit. Dar porunca slujbașilor, aceștia cu antistia comună în sat, au făcut să se voteze pe cine zicea stăpânirea. Dar alegerile nu s'au bătut.

Dela 1848 până în 1905, lucrurile s'au schimbat. Fruntașii români au hotărât să nu mai lase poporul pradă beciznicilor, cari fie că având bani, fie că trăind bine cu stăpânirea, îndrăzneau să se infățiseze sătenilor noștri și să le ceară încrederea și dragostea. D'aci încolo acești nerușinați nu vor mai fi în satele române ca pe moșia lor, ci vor avea să dea față cu fruntașii români și lupta

se va încinge între român și unguri. Iar dragostea de neam și simțămîntă lui Dumnezeu, este atât de mare între Români, în cât numai cei bătrâni de Dumnezeu ori cei cu mintea slabă mai pot sta la îndoielă și să dea votul când vorba e de a alege între un fruntaș din neamul nostru și între vre-un candidat ce nu-i din sângele nostru.

Asta o simt chiar d'acum candidații unguri. De aceea foile lor strigă, de parcă a dat potopul peste neamul unguresc. Atâta de mult păcătoșii de ei se obicinuiseră adesea să se aleagă deputați în satele românești, în cât văzând acum că s'a isprăvit cu pomana îndrăznesc să ocărăscă pe fruntașii români, cari au pus capăt târgului rusinos și lumînează poporul asupra dreptului ce are la alegeri, și totodată și asupra datorințelor împreunate cu acest drept: datorința de a nu se lăsa momit, nici înfricat și cu aiții mai puțin să-și vândă dreptul acestia, votând adică pentru bani, pentru mâncare ori beutură.

Atâta li-au mai rămas adică domnilor candidați unguri: să încerce încă, de data asta, a-și câștiga printre Români voturi prin blăstămății și fără-de-legi.

Alegătorii români nu vor fi lăsați de ei proști: vor lua bani, dacă se dă asupra lor navală cu bani, dar votul știu ei că nu s'au datori să-l dea decât candidatului pentru care au încredere și dragoste. . . Eer încredere și dragoste nu pot să aibă decât pentru — frate!

Tot așa: nu se vor lăsa înfricați de notari cărora legea nouă nu le dă dreptul să-și pedepsească dacă se amestecă în alegeri vrînd a sălăvășii alegătorilor.

Dacă așa vor face, dacă vor asculta de blăstămății ungurilor, alegerile din anul acesta vor fi înfricate și înfricată va fi și încrederea și dragostea noastră față de fruntașii români.

Purtându-se barbătește, alegătorii români mai presus de toate se vor învrednici de binecuvântarea fiilor și nepoților lor, căci dacă prin votul lor vor putea intra în Dieta țării deputați români, cu dragoste pentru poporul român, aceștia vor lupta nu numai

Glasul Românului.

Fraților să ne unim
Și toți pe un gând să fim.

Spicute de grâu și săcară
Datu-s'a poruncă 'n țară
Deputați să se aleagă
La sfatul țării să meargă
Unde să facă dreptate
Că-i prea multă strămbătate
Să facă dreptate 'n țară
Să mai scadă din povară
Că Doamne cu greu trăim
Multe greutateți plătăm
Încât omul nu mai poate
A duce amara-i soarte.
Bieții oameni dela sate
Sunt săraci n'au nici bucate.
Unde erau mai nainte
Avert și ciurdă de vite
Astăzi mulți n'au ce mânca
Nici cu ce se îmbrăca
De dările ceia multe
Ce se urcă pe întrecute
Eer căsuta și pământul
Mai la toți — la toți d'arîndul
Poți zice că nu's a lor
Ci a creditorilor.
Muncim greu — hasna-i puțină
Când capeți fileriu'n mână
Nu știți cum să-l împărtești
Ca pruncuții să-i hrănești
Domniți mari, umflați la foale
Tot aruncă pe noi dare
Că ei dela masa verde
La popor nu vreau a-i crede

Nu mai tot să dai — să dai
Nu să uită că nu ai
De nu poți te scot din casă
Și pe uliță te lasă
Gol, hămând și tremurînd
Umblî 'n sus și 'n jos plângând
Trăind cu amar și trudă
Blăstămându-ți soarta crudă
Care pe toți ne apasă
Și ne stoarce până'n oasă
Aș vrea să vi le spun toate
Dar fraților nu se poate
Le știți și le vedeți bine
Că vă pasc ca și pe mine
Încât nu poate să zică
Numai un om de nimică
Că astăzi în lumea mare
Este ceva ușurare.
Așa nu mai poate merge
Dacă cu toți vom alege
Să meargă de deputați
Oamenii drepti, adevărați
Numai om cu simț curat
Să ne fie deputat.
Să nu facem ca 'n trecut
Când am mâncat ș'am băut
Eeră votul ni-l'am dat
Fără cumpăt — mort de beat
La ori și ce săcătura
Săcaiar limba din gură
Dacă nu ști să vorbească
Pe noi să ne spriginească.
Avem acum candidați
Români bravi — ai noștri frați
Cari la Dieta vreau a merge
Din greutateți a mai șterge

Și mă jur pe sfînta cruce
Că ușurări ni-or aduce.
Așa dară fraților
Români buni iubitor
Cine nu ține cu noi
Aibă parte de nevol
Șadă tot închis în casă
Între oameni să nu iasă.
Cine ține cu străinii
Să-i mănânce carnea câinii
În casa-i pustie goală
Pe perină să nu moară
Pruncii lui din neam în neam
Să n'aită bine șuhan
Să umble prin sat a cere
Ca cătana la cortele
Să fie tot de ocară
La alte neamuri în țară.
Că străinu-i tot străin
De li-i purta tot în sân
Când gîndesti că te iubește
El atunci te pismuește
Străinu-l să 'ți fie frate
Când va da din piatră lapte
Și străina sorioară
Când va pușca — pușca goală
Să nu crezi dar frăție
La cei-ce spun vorbe goale
Că ei mult făgăduesc
Și nimica nu 'mplinesc
Cum ne-au tot făgăduit
Și nimic n'au împlinit
Și tot cu ei a-ți votat
Până ce v'au mai mîncat
De-am rămas ca val de noi
Săraci și plini de nevoi.

pentru drepturile Românilor în viața acum, ci pentru binele celor ce se vor naște în viitor. Alegătorii români învețe dela cei unguri. Cine auzit adică Ungur votând pentru—Român ? De ce numai Românul să rămână veșnic umilit și în întunec.

Fraților Români !

A sunat ceasul când fiecăruia dintre ei se dă puțința de a hotărî asupra soarelui neamului. *Fiiți toți una*, mergeți la vot înțelegeri, votați numai pentru fruntașii noștri despre care știți că vor *înălțarea neamului românesc !*

Cine altfel va face, urgisit are să fie în al șaptelea neam !

Din cercul Chișineului.

Stimate d-le Redactor !

În comuna Nădab, azi la 12 ore, Stimatul nostru candidat de deputat dl. I. Russu Șirianu ține vorbirea program.

Preoții și învățătorii împreună cu ceilalți frași i-a și pregătit scumpului candidat o vorbire, cum numai s'a putut de splendidă. Era mare și de calărești precum și mai multe surori a eșit spre întimplare până la hotarul deșarte, Chișineul de Nădab. Aci ne-am întâlnit cu D-Sa însoțit de mult iubitul nostru ai Veliciu apoi de fruntașii de arme Dr. Argiu Popoviciu, de fiul dlui Veliciu, Rous, precum și de o mulțime de oameni marcați pe 12 trăsuri de Chișeoani și Sinteni. La hotar, în numele comunei Nădab prin o vorbire frumoasă l'a întâmpinat fruntașul Ioan din, ear fiul acestuia Iustin, i-a predat dlui Iustin o creangă verde. Ajunși cu toții în comună, numai auzia de cât: „Să trăiască Russu Șirianu“.

Pe când am ajuns la locul destinat pentru vorbire, comuna întreagă era acolo: bătrâni, tineri, bărbați, femei, feciori, copii și fete. Într-o vreme era de tot mare, când St. d. Mihael Veliciu — între strigate de Să trăiască — urca pe creangă, carele în cuvinte alese recomandă pe Russu Șirianu, iar acesta apoi la desfașurarea programului, era tot într'una întrerupt prin acțiunile de: Să trăiască! Să-ți ajute Dumnezeu! La urmă apoi a vorbit învățătorul Boariu, îndemnând poporul, ca să-și dea votul numai pentru Ioan Russu Șirianu, nelăsându-se nici un moment de făgădueli deșarte. Imediat apoi, toții începu să cânte:

„Hai să dăm mână cu mână,

Cei cu inimă Română“

A urmat apoi prânzul, la casa părintelui Dem. Muntean, de unde și poporul acum nu se mai putea deslipi știind între dânsii pe iubitul lor candidat.

Precis la oarele 2 d. m. am plecat apoi cu toții către Socodor. Un șir lung de 32 de trăsuri, Chișeoani, Sinteni și Nădăbanii, am mers cu toții până ce la hotarul de Socodor ne-am întâlnit cu Socodoranii, iar de aici cu dânsii am mers până în comună, unde am stat și aici până la finea programei, când apoi fiecare ne-am dus la ale noastre cu dorința ferbinte ca: Să ne ajute Dumnezeu să-l vedem ales de deputat pe iubitul nostru Ioan Russu Șirianu !

Grabiți cu abonamentul !

Cei ce nu și-a reînnoit încă abonamentul se grăbească a-l trimite zilele acestea, căci administrația sistează peste câte-va zile trimiterea foilor, celor ce n-au plătit.

† Ana Hodoș născ. Balint.

Fiica neînfricoșatului tribun din 1848 Simion Balint, soția splendoarei neamului nostru Iosif Hodoș, mama doamnei Letiția măr. Dr. Nicolau Oncu, Victoria măr. Dr. Cornel Ardelean, Enea profesor ped. în Caransebeș, Sabin maior în armata regală română, Brut directorul inst. de credit și economii «Patria» din Blaș, Alexandru publicist în București, Uliu proprietar și funcționar superior de bancă în București și Nerva r. bibliotecarul Academiei Române din București: vestalina sacrului foc a iubirei de neam, espreșiunea tipică a femeii române, nobleța inimii intrupată: s'a stins ieri în Chișineu ca o stea luminoasă din trecutul nostru de glorie națională.

Doamna cea bună a cărei parte de viață a fost jertfirea de sine pentru număroasa familie rămasă dela 1880 în grija văduvietei ei, aceasta jertfă de sine a suportat-o cu chipul blândetei ingerestii. Și n'a avut alt cuvânt de cât cuvântul blândetei și alt sentiment de cât sentimentul delicatetei față de toți câți au avut fericirea a se îndulci de primirea în casa ei ospitală ori a veni în contact cu dânsa. Doamna cea bună s'a mutat la cele eterne, unde nu mai sunt

dureri, nu mai sunt suspinuri, de cari atâta parte a avut aici pe pământ.

Cine astfel a știut încălzi vatra unei familii istorice; cine a știut astfel de fi să crească și să împodobească cu ei neamul românesc, cum fericita de pie memorie a știut; cine astfel și-a știut împlini misiunea de femeie română are dreptul la o lacrimă dela toți aceia cari au simț pentru idealul femeii române.

Aceasta lacrimă ferbinte cu pietate o depunem pe mormântul rece a doamnei Ana Hodoș născ. Balint. Și fie aceasta lacrimă mângăierea fiilor, ficelor, nepoților și nepoțelelor cari astăzi îndură cruda soartă de a se despărți de dulceața vieții lor, de mama cea bună.

Csokán János și alegătorii din Năsăud.

Cetim că Csokán János și-a ținut vorbirea program în Năsăud. Cum? Și-a putut-o ține? Cercul Năsăudului e cerc curat românesc. Aflatu-s'au și de aceia cari să-l asculte? S'a declarat aderent *necondiționat* al guvernului. Tisza, în vorbirea-i de deunăzi, a declarat că va veni ear cu proiectul de lege Berzeviczy. D'apoi aceasta a spus'o Csokán celor adunați? Spus'a și aceea, că dînsul aprobă aceasta? Sermani, sermani alegători Români! Bravi conducători ai, putem zice. Într'un cerc atât de curat românesc, cum e Năsăudul, să aște ascultare un astfel de om, care se pune pe față în contradicție cu conclusele conferenței din Sibiu.

Dar să privim mai deaproape lucrurile din Năsăud. În Năsăud sunt puternice instituțiile culturale românești. S'ar putea numi centru cultural. Știm prea bine că atât guvernul cât și fișpanul sau zilnic dau asalturi contra acestor instituții naționale. În coloanele foilor noastre am arătat mai de multe ori asupra acestor asalturi. Și aceea o știm, că acela ce a înlesnit înriurirea în afacerile acestor instituții a fost tocmai Csokán și a-și căpătat-a distincție pentru aceasta. Ear acum earăș nu vedem altceva de cât că tocmai Csokán acesta se sărută cu cel mai crâncen dușman al poporului românesc, cu contele Tisza. Ii promite sprijin

Mameluci să nu alegem
Pe cari sunt încă să-i ștergem
Că ei sunt cu două fețe
Mânca-și-ar alor povețe
Nu sunt ai poporului
Ci slugesc mamonului.
Încă una iubiți frați
De jidanii sunteți mâncați
Jidanul unde se pune
Nu mai lasă zile bune
Horinca lui puturoasă
Te frige până la oasă
Inima jidanului
Să închină banului
Lăpitoarea satului.
În românii de-al nostru sânge
Inima 'n ei le plânge
Văzând multa nedreptate
În orașe și prin sate
Făcută de multe-ori
Mai ales la muncitori
Cu puțină învățătură
Le iau și pâinea din gură
După câte, după toate
Ascultă-mă dulce frate
Din Chioar și din Banat
Si din tot Ardealul lat
Noi cu toții să votăm
Deputați să ridicăm
Oameni cu suflete bune
Din a noastră națiune
Falnicii noștri stegari
Fie toți naționali
Cine așa nu va face
În veci să nu aibă pace

Pedepsească-l Dumnezeu
Numai precum doresc

S. m. 15 I 1905.

eu.

„Activitatea“...

(Din incidentul alegerilor de deputați naționali.)

Cătră alegătorii români !

Prin veacuri noi tot am cerșit
La porțile străinului
Cu capul desgolit,
Si chiar și-atunci când n'am primit
Mai mult decât ocară lui
De bine o am cinstit.

De mici doar' teama ne-a pătruns
S'avem frica stăpânului
La plată d-am ajuns;
Când de-umiliți noi în ascuns,
Țineam văstmântul capului
În loc de un răspuns...

C'aveam credința din bătrâni, —
Păcatul moș-strămoșilor, —
Să fim mici ca Români;
Deși prin vremi de nește mâni, —
De noi barbarii 'n drumul lor
Perit-au ca păgâni...

De-atunci spălat-a vremea 'n drum
De sânge cald păraele;
Locu-i uscat acum;
Dar' azi se miră lumea cum

De oști că-s goale văile, —
Da-s pline însă altecum...

Căci steagnii ca și în războiu
Împodobesc ear' casele
Prin țeară, — și-uite eroi
Românii ne-am trezit eroi,
Din morți stringând ear' oasele,
Spre urnă, ca ș'un roiu...

Molcanca.

H A Z.

Nevasta, plângând. — Dacă nu mă duci la balul de binefacere o să mă faci să mor de ciudă.
Barbatul. — O, Doamne ! Asta ar fi culmea binefacerei !

La un examen de medicină :
— Poți să-mi spui acum care e cel mai bun sistem pentru restabilirea circulațiunii ?
— Să chemi... jandarmii pedestrii.

Un sfat pe zi.

Opiat pentru dinți. Sunt multe persoane cari nu sufer ca pastele pentru dinți să conțină săpun, din pricina spumei pe care o face în gură, în timpul frecării dinților cu periuța. Iată o pastă a cărei compoziție este fără săpun, și care întranește toate condițiile igienice. Carbonat de calciu și talc venețian câte 15 gr.; carbonat de magnezie, 10 grame; resorcină 3 gr.; acid fen. crist. 0.30 centigrame; menthol și timol câte 1 gram; glicerina și carmin cât trebuie.

necon condiționat. Și inteligența din Năsăud n-are nimic de zis la aceasta, își dă aprobarea sa tacită. Apoi este în Năsăudeni, un dram de maturitate politică, de prudență?

Dacă într'un cerc curat unguesc ar fi îndrăznit un astfel de mameluc al guvernului să vorbească așa, nici piciorul nu și l-ar fi putut băga în cerc, necum să-și găsească ascultători. Pe Csokán însuși Năsăudeni l-au făcut domn «Nagyságos».

Dar oare cu trup cu suflet luptat-a dinsul pentru adevăratele interese ale poporului român și ale instituțiilor sale? Nu aceea trebuie luat acum în considerare, că din când în când a colindat pela ministere, făcând câte un hatâr personal lui Stan și Bran, asta încă nu dă legitimațiune, că pe lângă astfel de principii cineva să s'a-leagă de deputat. Asta o poate face și Lengyel Zoltán, deși e dușmanul de moarte al drepturilor poporului român. Din punct de vedere mai înalt trebuie privite lucrurile. Aici cauza poporului românesc întreg trebuie luată în vedere. Guvernul a atacat cele mai elementare drepturi ale poporului românesc. Existența ne atârână dela aceste. Acestea trebuie apărute în parlament. Pentru lupta aceasta trebuie trimiși luptători, oameni întregi, Români adevărați nu mameluci, cari incurajează încă pe dușman împotriva-ne.

Noi cari vedem cu ochii, cum se nimicesc fondurile Năsăudene din grația guvernului și a exponentilor săi, noi cărora ne zace la inimă viitorul acestor nobile și falnice instituțiuni, cu adâncă resemnare primim stările din Năsăud! *Năsăudeni, și indeosebi fruntașii de acolo sunt responsabili înaintea lui Dumnezeu și a istoriei, pentru chipul cum prin continue pactări și compromise în secret, duc la nimicire acele nobile instituțiuni.* E la modă acolo cultul personal, al intereselor personale, în detrimentul intereselor publice. De mai bune moravuri și de o adevărată politică națională publică este iminentă necesitate acolo. Cercul electoral al Năsăudului are nevoie de un deputat național isteț și cuminte, care raliând în jurul său elementele sănătoase ale inteligenței de acolo, să creeze viață românească. În comune, în comitat și în pacifică colaborare cu Sașii să câștige un astfel de fișpan în fruntea comitatului, care să menajeze și nu să nimicească instituțiile noastre.

Dacă noi vom fi echitabili față de Sașii din Bistrița, ei ne vor sprijini, pentru că bine o știu și dânșii, că azi suntem noi la rând, mâine vor veni dânșii, pentru că guvernul vrea să zidească «statul național unitar maghiar, cu o singură limbă». Sașii nu pot urmări astfel de tendințe. Cercul are nevoie de un astfel de deputat, care mereu să sbiciuiască în parlament abuzurile ce se comit acolo. Dacă acestea se vor ventila în chipul acesta, atunci fișpanul de acolo nu va mai avea stăpânirea discreționară asupra instituțiilor noastre și atunci și fruntașii, cari își bat în public pieptul, că sunt mari Români, nu vor mai pacta în secret cu fișpanul. Atunci stările din Năsăud fi vor carte deschisă înaintea marelui public românesc și atunci și opiniunea publică putea-va sări mai lesne în apărarea instituțiilor noastre. Pentru că s'o știe Năsăudeni, totdeauna au recoare de opiniunea publică aceia, cari nu lucrează cu cărți deschise și le place să-și facă în taină trebușoarele cu guvernul.

Noi, ne ridicăm din nou cuvântul advertiser, și rugăm pe fruntașii noștri de acolo, să schimbe aceste stări miserabile.

Aleagă deputat național adevărat, care să reprezinte cu întreg devotamentul său interesele cercului și a instituțiilor noastre. Acum e aci privilegiul și să nu se desbina în partide. Fie un singur partid, partidul național român și fiecare Român adevărat raliezeze sub steagul acesta.

La conferența din Sibiu, Ciril Deak și Victor Onișor au reprezentat cercul Năsăudului. Domni aceștia au îndatorire morală să câștige isbândă în cercul acesta pe seama steagului partidului nostru național.

Opiniunea publică românească așteaptă cu legitimă încordare, când vor urma cuvintelor faptele!

Electorale.

Candidatură națională în cercul Moraviței.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Oferindumi-se candidatura de deputat districul în cercul Moraviței de către părintele A. Corcea din Coșteiu și alți fruntași din cerc, — mulțumindu-le nu am putut primi candidatura din cauza că am fost informat că dl Dr. Olteanu avocat din Vârșet a pășit cu program național de candidat în acelaș cerc și astfel s'ar fi redus lupta electorală la o luptă împrejurul persoanelor și nu a principiilor.

Arad, 20 Ianuarie 1905.

Dr. Caius Brediceanu.

Din cercul Șiriei.

După cum s'a fost scris cu zile mai înainte, candidatul național al cercului Șiria era să țină vorbirea — program — către alegători încă în 31/6 Ianuarie zi de lucru când credeau slujbașii stăpânirii că nu se vor aduna plugari și de p-ate sate.

Când a sosit candidatul național cu trenul dinspre Arad însoțit de dl Dr. I. Hotărăan și alți domni din Arad și Șiria, mulțime de popor l-a întâmpinat, aclamându-l iar apoi întinate a plecat în oraș la locuința proprietarului Simion Buda, până unde a fost însoțit de miile de oameni și mulțimea de trasuri. — Din 1887 nu se mai văzuse atâta lume românească la o altă.

La 3 ore mulțimea s'a adunat să audă vorbirea — care s'a ținut sub cerul liber în piața mare — nefiind sală să cuprindă atâta mulțime. — Preotul local F. Leuca deschide ședința și recomandă poporului pe dl candidat Dr. Ștefan C. Pop. — care apoi își începă vorbirea măeastră ce au pătruns pe toți, însuși fiindu-i până la estaz, chiar și străinii-l admirau, căci atât de deschis au spus lucruri cari și pe ei îi leagă de Români ba chiar îi deobligă să meargă alături de noi — contra stăpânirii care neîndreptățește pe toți de o potrivă. O așa însuflețire nu s'a mai văzut căci apiausele și vivatele nu mai încetau.

După vorbirea dlui Dr. Pop — a vorbit străinilor în limba maghiară dl Dr. Iacob Hotărăan care le-a explicat cauza pentru care Români pășesc cu candidat național dovedindu-le cu exemple, că atât partidul liberal — dela putere — cât și opoziționalii numai bine n'au făcut țării, ear poporul român în special chiar nimic. — La insistența străinilor dl candidat a trebuit să ia cuvântul și să le spună și lor în limba mahiară ce-au vorbit către românii. Aceștia — cu excepția — țărănilor germani cari totdeauna țin cu guvernul încă au promis sprijin dorit isbânda candidatului național.

Preotul A. Muntean îndeamnă poporul să nu se lase momit de făgăduelile altor partide ci să țină cu sfîntenie la neamul sau. După aceasta preotul Leuca închide ședința mulțumind publicului pentru osteneală.

Poporul tot a isbucnit în aplauze și în sunetul marșului român, și a altor cântări naționale l-a petrecut pe candidat și conșoțorii până la locuința numitului proprietar, de unde cu trenul de seara a plecat spre comunele Ternova și Curtacheriu.

Dacă — în urma însuflețirii ce s'a văzut și a promisiilor ce s'au făcut pentru de a se lucra cu toate puterile pentru isbândă — nu

vom învinge, atunci nu mai suntem de ne mai „numim oameni“...

Primirea lui Vancsó la Mândruloc, Ciciriu.

Poporul din Mândruloc și Ciciriu flețit pentru idealul său, cu liniște au așteptat ziua de 4/17 Ianuarie, când Vancsó candidatul stăpânirii avea să-și țină vorbirea programului tarul comunal Valeriu Milovan, a aflat de să se facă cel mai agil corteș al slovacului negat Vancsó. Beutură a comandat în tururi, afară de casele private, cu promisiuni după alegeri toate se vor plăti. Astfel a fost tit calea husarului lui Tisza Pista. Nu numai poporul din Mândruloc și Ciciriu, are p-ducătorii săi firești, pe vrednicii preoți. F. Ștefanuț des de dimineață în picioare așteptă a veghiat, ca lupul să nu intre în staul.

În fine după 10 ore sosește candidatul descinde la notariul, ca, vezi Doamne, face reverința și cinstea la „căpedenia“ tului. Într'acestea poporul adunat la v-ștefanuț sub conducerea preotului Iancu Ștefanuț, sandru Stoinescu, iurist, și George Brage-ric a pornit la locul designat pentru ascultarea vorbirei de „program“. Era adevărat biru capătul satului, unde sosind numitul candidat a fost primit cu strigăte frenetice: Trăiască Aurel Vlad! În marea perpleșitate așteptă mână iuristului Alexandru Stoinescu, care a refuzat să primească acea mână, care a contribuit la zugrumarea drepturilor noastre. Candidatul s'a urcat pe treptele tului, dar vrednicul popor nu i-a dat ră-ajungă la cuvânt, ci tot mereu striga: „J- el! Nu ne trebuie! Nu-i bun! Dacă vo-românește îl ascultăm! Numai pe deget vorbi cu el! Paprika Jancsi!“ Venit-au apoi arșiți, la căciulii cu ramuri de brad, și așa mal au dat asupra cercului de apărare Vancsó. Numai singur notarul Milovan gășii lui, sârmanii slujbași ai satului și-a-ștefanuț cumpătul și s'a pus la bătaie cu fe-ștefanuț cu răul, nici cu lingușirea nu i-a-ștefanuț abate, și Vancsó tot n'a fost în st-ștefanuț la cuvânt. Milă îi era de el și-a-ștefanuț de flacășii noștri, nu știi i-ștefanuț el în acel moment. Ca cănele-a-ștefanuț casa notarului.

Acți, în curte, notarul n'a lăsat-a-ștefanuț protecție. Că vezi Doamne, el-a-ștefanuț ruginit al satului. Poporul la în-ștefanuț preot Iancu Ștefanuț, în ur-ștefanuț și cu putere nedelaturabilă au penetrat în Notariul aruncat la o parte, biraele la alți și poporul stăpân a fost peste situație. nici aici n'a putut să vorbească în liniște mulțumit să accentueze că el e bun creș-ștefanuț și să respecte convingerile altor-a-ștefanuț scurtă a tradus-o iuristul îmbătr-ștefanuț Telescu (liu de protopop) care grații-a-ștefanuț unguși și acum e coadă la topor. L-a-ștefanuț strofat preotul Ștefanuț, că la ce rușine-a-ștefanuț pe aici.

Vancsó a scoborit treptele și cu-a-ștefanuț plecat a întins mâna preotului nostru-a-ștefanuț tindu-i pretinția din trecut. Răspunsul-a-ștefanuț vrednic, că pentru prietenia nimărui-a-ștefanuț critică convingerile sale, cari nu pot fi-a-ștefanuț decât naționale. A urcat apoi treptele și-a-ștefanuț tat poporului, că odinioară Ungurii ne-a-ștefanuț să intrăm în parlament și acolo să ne-a-ștefanuț cu ei, iar acum, când voim să intrăm-a-ștefanuț că suntem, bandiți, vorba lui Vészti: „a-ștefanuț bandiți vreau să intre în parlament“. Cu-a-ștefanuț mâna să nu dăm, ci să trăiască al noș-ștefanuț putat Dr. Aurel Vlad.

Vancsó și-a luat catrafusele, lui-a-ștefanuț femeii și de copil.

Ținuta preotului Iancu Ștefanuț-a-ștefanuț admirația poporului nostru. Vecinic ne-a-ștefanuț mânea în minte puterea cuvintelor și-a-ștefanuț conferența de candidare din Radna. I-a-ștefanuț lui cuvinte ne-au cucerit inimile și ne-a-ștefanuț duit întreg interesul, încât mulți lacrimi-a-ștefanuț sat pentru a neamului durere, talmăcită-a-ștefanuț putere de oratorie.

Dumnezeu să-l țină încă mulți an-a-ștefanuț Pe Duminecă se pregătește lui-a-ștefanuț o strălucită primire la hotarul comun-a-ștefanuț druloc. Plecarea din Arad va fi la op-ștefanuț mineața.

Mândruloc, la 6/19 Ianuarie, 1905

Un

Din Ocna-Sibiului.

Comitetul electoral executiv al partidului național român, cum se știe, a designat ca candidat pentru cercul Ocnei pe domnul Dr. Aurel Cosma, un distins avocat român din Timișoara, care alege alegătorii români din Ocna, într-o consfătuire ținută în 12 Ianuarie n. au aprobat și ratificat aceasta candidare, rugând pe dl Cosma să poștească în mijlocul lor pentru a-și spune programul politic.

Urmând invitații, dl Cosma s'a prezentat a Sâmbătă, 14 Ianuarie n. în fața alegătorilor români din Ocna, cărora li-a comunicat crezul său politic, programul partidului național român, pe care vrea să-l reprezinte în dietă, în caz că ar întruni încrederea majorității alegătorilor din cercul Ocnei.

Domnul Dr. Cosma a plecat din Sibiu la orele 7 și jum. dimineața, cu trenul, însoțit de mai mulți domni români din Sibiu, și sosind la orele 8 și jumătate în Ocna, a mers de a dreptul la biserică, unde a ascultat până la fine serviciul divin, oficiat de preoții Vințelariu și Henteș. După biserică alegătorii s'au întrunit în sala cea mare a școlii, unde la orele 10 și jumătate s'a ținut conferința electorală, cu înălțarea autorității locale.

S'au prezentat cam 150 alegători (Ocna peste tot are numai 153 alegători români) dornici de a auzi vorbă românească de la candidatul lor. Primăria era reprezentată prin dl Dézsy Arpád, funcționar la magistratul orașului Ocna.

Deschiderea conferinței a făcut-o fruntașul țaran român din Ocna, Ioan Domnariu, care în scurte dar înțelese cuvinte a comunicat celor adunați scopul întrunirii și i-a rugat să asculte cu băgare de seamă aceea ce le va spune candidatul de deputat român, dl Dr. Aurel Cosma.

Vorbește apoi dl Dr. Dumitru Stefan, spunând alegătorilor români din Ocna, că în urma hotărârii luate în marea conferință a fruntașilor români, ținută la 10 Ianuarie în Sibiu, Români din statul ungar intră la alegerile ce ne stau înaintea în luptă, în scopul ca să trimită din cercuri românești deputați români în dietă, fiindcă numai deputatul român cunoaște năcăzurile poporului român și știe unde-i trebuie ușurare și leuire. Fruntașii neamului românesc au aflat cu cale să pună candidat român și în cercul Ocnei, și alegerea a căzut pe unul dintre cei mai valoroși fii ai neamului nostru, pe dl avocat Dr Aurel Cosma. (Să trăiască!). Da, zic și eu să trăiască, dar asta nu e destul! zice vorbitorul, — ci trebuie să căutăm, ca să-l și alegem! Îndeamnă deci pe toți Români din Ocna să se grupeze în jurul candidatului lor, care a venit la ei cu inimă românească și cu dragoste de frate. Ocnenii au fost totdeauna fruntași între țaranii români din mari depărtări. Rămână fruntași și pe viitor, ținând la neamul lor și la cei din neamul lor. Domnul Cosma le va spune acum ce va lucra în dietă dacă va putea să ajungă acolo, să-l asculte deci toți cu luare a minți.

Ia acum cuvântul dl Cosma, și într'un limbaj popular își espune crezul politic. Asemănă țara noastră cu grădina, care numai atunci e frumoasă, dacă are mai multe feluri de flori. Așa e deci țara noastră, o grădină, în care locul florilor îl țin popoarele ei. Grădina o grijește grădinarul, țara noastră stăpânirea și legile. Românul respectă legile, dar dorește, ca legile să fie drepte și prielnice pentru înaintarea și dezvoltarea sa. Legile aduse pentru noi ar trebui să asigure bună-starea noastră, ca cetățeni de stat. Avem noi și legi bune, bună-oară legea de naționalitate, care înă nu se ține. Ce se aplică din legea aceasta? Nimic. Românul nu e aplicat în slujbe, așa cum dispune legea aceasta, limba sa nu e respectată la justiție și în administrație, așa cum se spune în lege, pe seama sa nu se face școli din vistieria statului, ba nici pe banii săi nu-l lasă să stăpânească să-și facă școli, și astfel trebuie să credem, că am ajuns vreme în care Românul e

bun să fie numai slugă la alții, nu însă și stăpân în casa sa, în patria sa. Explică alegătorilor cât de rea e legea comunală, și spune, că deputații români cari vor intra în dietă vor cere, ca legile cele bune să fie ținute, iar cele rele să fie schimbate, în favorul poporului, pe seama căruia vor cere mai cu seamă: reducerea serviciului militar la 2 ani și concedierea pe vremea lucrului de câmp, ajutor medical gratuit și medicamente gratuite pe seama săracilor, regularea dreptului de pășunat, în comună și în pădurile statului, legi drepte de dare și arândarea pământurilor și pădurilor statului de-adreptul la popor, iar nu la Evrei, cari apoi exploatează poporul. În urmă candidatul roagă alegătorii să-l onoreze cu voturile lor, căci e spre binele lor propriu. („Să trăiască" îndel.).

După potolirea aclamațiilor vorbește dl asessor conzistorial Dr. Miron E. Cristea, foarte frumos și pe înțelesul tuturor. Spune cum Români au trăit totdeauna în bună înțelegere cu Ungurii, cu cari înaintașii noștri au legat frățietate din capul locului, dându-și mâna dreaptă, și cum dorința noastră cea mai ferbinte este, ca tot în bună înțelegere să trăim cu ei, spre fericirea patriei comune. Dar s'au vârit între noi oameni străini, veniți din alte țări, cari și-au luat nume ungurești, și aceștia caută să strice buna înțelegere între Români și Unguri, ca să poată pescui ei în tulbure. Noi Români, nu pentru aceea vrem să mergem la dietă, pentru că să ne războim cu Ungurii, ci pentru că să restabilim earăși buna înțelegere, frățietatea de mai înainte, deschizându-le celor dela putere ochii asupra uneltirilor acestor venetici, cari au băgat și bagă zizanie între noi. Continuă apoi insistând mai ales asupra unirii tuturor alegătorilor români din Ocna sub steagul candidatului român, și asupra stințeniei votului, care nu poate fi prefăcut în marfă de vânzare, fără urmări grave pentru cel ce-și vinde sufletul pentru un bid linte.

Vorbirea a făcut impresie adâncă asupra alegătorilor. Conferința s'a încheiat apoi la orele 11 și jumătate. Alegerea se face în 26 Ianuarie n. „Telegr. Rom.“.

Din țeara Oltului.

Decretarea activității a produs în țeara oltului o însuflețire ne mai pomenită. Alegătorii români din cercurile Făgărașului și Arpașului-de-jos, cari până acum au fost lăsați pradă jidanilor, sunt însuflețiți pentru candidații conferinței electorale române, la culme. Atât Dr. Ioan Șenchia în cercul Făgărașului, cât și Dr. Octavian Vasu în cercul Arpașului-de-jos desvoaltă o activitate puternică și deamă de încrederea ce a pus-o comitetul electoral în'trânsi.

În amândouă cercurile electorale s'a încins o luptă pe viață și moarte și opinia publică a decretat deja lovitură mortală ficiorului popii din Voila, care numai rușine și necinste a adus poporului român din întreaga țeara și mamelucului Mikszáth Kálmán, care ca recompensă pentru-că a fost ales a batjocorit pe Români din cercul său prin călindare și foiletoane în terminii cei mai detestabili. Isbânda Românilor în amândouă cercurile electorale este asigurată. Să încearcă aparatul oficios a produce presiunea cea mai violentă în contra alegătorilor, dar' zadarnic, bravii oțteni sunt la culmea chemării lor. *Nici o pădure fără uscături!* Candidatul de Vlădicie la Gherla, vicarul Macavei din Făgăraș, care numai a popie nu calcă, s'a vândut cu trup și suflet guvernului, este subscris pe toate placatele lui Mikszáth Kálmán, lansate din incidentul alegerii și chiar și la tâmbălăul aranjat aseară la hotel Paris de partidul guvernamental a luat parte activă și încă la loc de frunte. Poate să-l fie rușine. Mă mir cum mai are obraz să dea față cu Români de bine. A fost până acuma președintele clubului român; dar' acum după scandalurile ce le-a făcut l'au dat afară ca pe un nevrednic.

O uscătură de care trebuie curățită țeara oltului este popa Max Receanul din Vaida-Recea,

care până-ce dănuia pasivitatea, era cel mai mare naționalist, dar' acum dimpreună cu vicarul Macavei, sunt cei mai mari corteși ai guvernului și nu să știască a propaga pe față demoralizarea alegătorilor.

Ca demni de disprețul Românilor mai amintesc pe notarul George Borzea din Viștea de jos „curcanul dela Grivița“, pe popa Dumitru Măndea din Porumbacul de jos, cumătrul lui Niculiță din Voila, apoi sfinția sa părintele protopop Ioan Cădea din Avrig la care i-se duce ochii după nevestele din Porumbacul-de-jos. Ce păcat strigător la cer că din această pleiadă lipsește păstorul sufletească regretatul Iuliu Dan, care la toți le știa da sfaturi bune și era mâna dreaptă a caraghiosului căputat Niculiță.

Pe toți aceștia, Români din țeara oltului i-au învrednicit deja de disprețul lor și i-au declarat deja de nulă. Acești intriganți ai intereselor obștei românești dispar în marea Românilor de bine și însuflețirea generală a poporului, a decretat osânda asupra lor.

Dr. Octavian Vasu după reîntoarcerea dela conferința din Sibiu a cutreerat întreg cercul Arpașului de jos și a luminat poporul despre însemnătatea situației. Peste tot locul a fost primit cu adevărată însuflețire românească, ear' caraghiosul Niculiță peste tot locul huiduit. Dr. Ioan Șenchia lucră în cercul Făgărașului din răsuputeri și după cum sunt informat din isvor autentic, alegătorii din cercul Branului vre-o 200, cari până acum au fost cu totul pasivi, vin cu mic cu mare ca să asigure reușita compatriotului lor.

Pe oamenii stăpânirei i-a prins groaza și în fața însuflețirii generale, să simtă cu totul imposibili. Să trăiască Români bravi ai țării oltului.

Codru.

Din Biserica-Albă.

Duminecă în 15 crt. adunându-se o parte mare de alegători din Biserica-albă, a decis constituirea unui partid naționalist, și a candidat de deputat pe dl Iasa Tomici prim redactorul ziarului „Zastava“ și ginere al repausatului luptător naționalist Dr. Svetozar Miletić.

Constituindu-se comitetul în acela a fost ales de președinte gerșmanul Carol Steiner, de vice-președinte Românul Simeon Bozanciu și sârbul Demeter Gyorgyevics Nancsics, eară ca membrii dintre Români: Dr. Tit Mălaiu, Dumitru Balanescu, Andrei Aoborony, preotul Sofronie Nediciu, Ion Eremiciu, George Iovio, Nicolae Miuta Aurel Verdași, Petru Moldovan, și Costa Barbulescu.

Candidatul nostru a fost pe întregul teritoriu al cercului administrativ Bisericii-albe petrecut de 30—40 gendarmi și oprit în mai multe locuri dela rostirea programului său prin faimosul protoprețoare Somogyi (cel mai aprig corteș al nostru). În 17 crt. rostind vorbirea sa de program în Biserica-albă a plecat mâne zi în Chișinău (comunele din comitatul Caras-Severin).

Invingerea noastră e sigură — căci chiar frații maghiari din Sökelykeve amăgiți prin promisiuni ne împlinite de fostul ablegat Dr. Szivák Imre — nu mai vreau să știe nimic de dânsul.

Din cercul Moravița.

Disolvându-se parlamentul țării, delegații noștri întruniți în Sibiu au hotărât să intrăm în activitate. Pe temeiul acestei hotărâri fruntașii noștri din cercul Moravița au convocat în Verșeți în 2/15 Ianuarie alegătorii cercului pentru candidarea unui român cu program național ca deputat. Conferința s'a deschis la 2 oare d. m., fiind de față o mulțime de alegători care a proclamat ca candidat național cu mare însuflețire pe dl Dr. Aurel Oltean, avocat în Verșeți. În cerc fiind majoritatea Români, nădăjduim că izbânda e sigură.

Cu toate acestea a pășit și baronul Iván Stoianovics, care s'a și prezentat în fiecare comună din cerc lăsând la corteși bani pentru „aldamaș“. Și oa re jidani sunt corteși? Nu, chiar

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Români! Ținându-se conf. tot în Verșeți pentru candidatul guvern. Stoicovics au luat parte și Români pe cari i-au văzut cu pene în pâlării, umblând prin oraș cu inscripția „Ejlen báró Stojanovics“. Vă rog dle. Redactor fiindcă ați deschis deja „Cartea neagră“ într-ansa însemnând numele și bravurile oamenilor coadă de topor, între cari ați amintit, notați și pe domnii cari umblă prin Verșeți, coteși, spioni, cu pene în pâlării după os de ros, anume N. Popovici, scrietor în Szta-mora, Morovan jude în Gai (com. Timiș) și un oare care Biberea, care era odinioară calfă în Verșeți la un neguțator, acum umblă ca corteș contra steagului național fiind-că nu are nici o ocupație. Vă rog deci încă odată dle Redactor scrieți și numele acestor păcătoși în „cartea neagră“ lăsându-o deschisă ca astfel să îi cunoască și pe acestea toată lumea românească.

„Un alegător din cercul Moravița“.

Luptă însuflețită în cercul Párdány.

După cum am scris în unul dintre numerii trecuți, în acest cerc (com. Torontal) s'a deslășit o luptă electorală fără seamă.

Candidatul naționalist sârb, adv. Dr. Branco Ilic a fost primit cu un entuziasm demn de maturitate politică a alegătorilor români, sârbi și nemți.

Inregistrăm cu deosebită plăcere, că alianța naționalităților în acest cerc s'a manifestat prima dată într'un mod imponent.

Dar mai pe sus de toate putem vesti cu o mândrie națională, că alegătorii români au alergat cu trupul pentru a ajuta la izbândă programul național.

Candidatul sârb a fost însoțit prin cerc de amicatul nostru Dr. Liviu T. Ghilezanu, avocat în Mogoș, cu cuvinte vor cari remănea pururea întipărite în mintea poporului.

A fost o adevărată cale de triumf prin comunele românești: Foen, Siulvăr, Ce bza și Macedonia.

Poporul este în nedumerire, că în unele sate preoții și învățătorii români spriginesc pe Căvoșy Béla candidatul guvernamental, ba într'un loc preotul și învățătorul s'a demis a ține vorbiri de coteșire pe lângă candidatul guvernamental.

Oare nu este cunoscut acestor domni, proiectul lui Berzeviczy? O astfel de politică ar sprigini conducătorii firești ai poporului?

Nu le aducem numele pe „Cartea neagră“, care am deschis-o, căci până la alegere au timp să repareze, ce au greșit.

Să vedem!

Din cercul Rittberg.

Sinersig, 20 Ianuarie.

În frumoasele comune românești Sinersig și Sacoșul unguresc, candidatul național protopopol Ioan Pepa a avut primire grandioasă. Alegerea sigură.

Munț Apusenî.

Câmpeni, 16 Ianuarie 1905.

Ca un fulger străbătu vestea, prin toate părțile locuite de Români, despre hotărârea conferinței naționale, ținută la Sibiu în 10 Ianuarie st. n. a. c. în care s'a declarat activitatea parlamentară. Nu numai între inteligență dar și între poporul de rind se observa o mișcare neobicei-nită. Când se întâlneau fie și numai doi înși la oaltă discuția dintre ei era hotărârile precum și planul de luptă combinat care ar fi cel mai acomodat spre a fi ales și care și care știe mai durerile poporului român.

Conferența, pentru cercul „Trascău“ a propus pe dl. Dr. Vasile Fodor adv. în Abrud, iar d-sa prin mai multe epistole a declarat, că nu poate primi candidatul acesta al delegațiilor, cu un dat pe dl. Dr. Zosim Chirtop adv. în Câmpeni.

Candidarea s'a făcut deja, rămâne acum că alegătorii să-și facă datorința. Să plecăm toți la alegere și uniți în cugete și simțiri se votăm pentru candidatul nostru, pentru că sfințe sunt pentru noi hotărârile aduse de aișii poporului nostru, iar noi trebuie să ne folosim tot momentul și toate mijloacele permise ca să le ducem la îndeplinire. Aișii care nu va vota cu omeneii care n'are teamă de Dumnezeu și va avea la timpul său să dea seamă înaintea lui Dumnezeu și a generațiunii despre păcatul săvârșit față de neamul său.

Congregația comitatului Turda-Arieș a defilă ziua alegerii pe 26 Ianuarie st. n. a. c. Fostul deputat al cercului Trascău, *Boncz Miklós*, care mai în anul trecut a declarat în parlament că el nu cunoaște „nație română“, a și plecat la colindat după voturi tot pe la români și în 15 Ianuarie seara a sosit în comuna Câmpeni. Dar mare i-a fost deprimarea când în ziua următoare — aproape de toate casele și ruinele ce a rămas după groaznicul incendiu — strălucia inscripția „Trăiască Dr. Zosim Chirtop deputatul cercului Trascău — cu program național“. A fost destul aceasta ca să înțeleagă voința poporului din Munții-Apuseni și chiar aceasta l'a îndemnat de a renunța la continuarea călătoriei prin Certege și celelalte comune.

Candidatul „kossuthist“ Saghi încă și-a trimis un antemurgător, pe Dr. Balogh György adv. în Turda, a căruia program desvălă înaintea alegătorilor a fost: „Nu eu candidez, ci un altul cu numele Saghi care e milionar(?) și încurând va veni iar, atunci ne vom înțelege, știind că până la Trascău va trebui multe spese“. Judo cel fără lege crede că alegătorii din Munții noștri, și vor vinde neamul? — Poate veni Saghi ori Boncza, noi ne avem planul nostru pe care nu l'vom abandona, ci vom stărui din toate puterile pentru reușita lui.

Un alegător.

La Dobra.

Pe cum scrie „Libertatea“ peste 2000 de Români au primit pe fostul lor deputat Dr. Aurel Vlad. Iubirea și așpirea sinceră a poporului, manifestată la vorbirea de program, ținută la 17 I. c. îi asigură față de neputinciosul, gângavul și surdul Lázár László, poreclit de popor și Lázár Tremurici, care ar trebui trimis la Pesta, nu în casa țării, unde trebuie să fie om ca oamenii, ei în școala surdo-muților, ca să învețe mai întâiu să vorbească măcar.

Vorbirile dlui Dr. Bontescu și Țințariu au însuflețit poporul. Alegătorii cercului Dobra, cari au dat întâia pildă vie despre vrednicia Românilor — nu pot să lase steagul ridicat odată, să li-se smulgă din mână.

Trăiască Dr. Vlad!

La Hațeg.

Insuflețire mare domnește în cercul Hațegului pentru candidatul partidului național: Dr. Gavriil Suciu. Poporul s'a deșteptat și-și cere și el partea cuvenită din drepturile țării și nu mai dă nici ureche măcar făgăduelilor profețiilor cincinoși, cari cu bani și cu vinars erau obiceiuiți să li sucească capul, ca apoi să își ridă în pumni de el, că: „făgădușul vicleanului e bucuria nărodului!“ Triumf a fost mergerea dlui Dr. Suciu prin satele fruntașe nemeșești: Livadia-de-câmp, Livadia-de-coaste, Băiești și Sălășul-superior. Nobilii alegători din Riu-alb, Măjești, Paros-peștere, Bar, Petros și Ponor și din toate celelalte sate, încă nu se lasă mai pe jos. Păcat că bietul baronut Nopcsa e surd cu pârtelele și nu prea aude huiduilele nobililor alegători cari s'au săturat cu toții și de baronutii neputincioși și de făgădueli surde — căci altcum și-ar fi luat de mult tălpășița, din cercul acesta, unde nici Ungurii nu vreau să-l mai aibă de deputat. Și ungarilor li-e rușine să-l aleagă pe fugitul din cercul Orăștiei. Cu bani crede Br. Nopcsa să cumpere sufletele nobililor alegători. Dar unde se va afla luda, care să-și vândă neamul?! Și de unde are are br.

Nopcsa atâți bani, ca să cumpere pe Băeștenii Livedeni, Riu-albeni de exemplu, unde mulți sunt cari l-ar putea ei cumpăra pe br. Nopcsa? Sângă curs deja la Sălășul-superior, pentru-că Sălășenii numai pe Dr. Gavriil Suciu îl vreau. Pe br. Nopcsa l-au alungat din sat cu Ioan Bacșu cu tot, care i-s'a făcut baronutului coadă de topor. Să-i fie rușine lui baronutului coadă de topor rătăcirii a apucat. Liniște și răbdare fraților alegători și izbânda va fi a noastră, pentru-că noi suntem cei cari pentru dreptate luptăm. Bine ați ales candidatul nostru: dl. Dr. Gavriil Suciu, că:

„Noi nu venim ca să cumpărăm sufletele ci ca să răscumpărăm biruința adevărului. Noi nu venim ca să întuicăm mințile, ci ca să ne luminăm sufletele! Pentru-că cel-ce cumpără pentru Satana cumpără și cel-ce vă vinde, iadu lui vă vinde. Păziți-vă sufletul, ca trupului vostru bine să-i meargă!“

Din cercul Trascăului.

În comitatul Turda-Arieș, au Români un cerc sigur, reprezentat până acum de un mare dușman al Românilor, de guvernamentalul Boncza. Acest domn, când a vorbit Dr. Vlad deputat românesc din parlament, a strigat că: Români să tacă!

Ei bine, frații Români, bravilor Moși din patria lui Iancu, acum când acest domn vă cere votul, tăceți și Dvoastră. Alegeți omul D-voastră născut și crescut între Dvoastră, cunoscut de toți Români și care cu tragere de inimă posedat de toți. Alergați și sprijiniți pe Dr. Zosim Chirtop adv. în Câmpeni candidat cu program național Românesc.

Moșii, viteji, Moșii nu vor da neamul de rușine.

Vor învinge, deci: să trăiască!

D'ALE ALEGERILOR.

Din cercul Radnei. Primim din Cuvint o scrisoare în care ni se spune că Vancs a pătut-o: ducându-se acolo să țină vorbire satului întreg i-a ieșit înainte strigându-l Abzug, jos cu el! Nu ne trebuie! Trăiască Vlad. Bietul de el abea s'a putut ascunde în casa notarului, a lui Grăfner și a birăului Ostoia Mitru.

Poporul, luminat de sfaturile bunelor ale preotului Moș și a învățătorului, nu mă vrea să știe de Vancs, ci vrea să aleagă pe Dr. Vlad. Numai popa Putici s'a făcut coadă de topor.

Subsemnații delegați la conferința electorală din Sibiu, după-ce s'a decretat activitatea, am pofit pe doi bărbați valoroși bine cunoscuți în cerc, și singurii cu prospecte de reușire, să primească candidatura de deputat din cercul T. Recaș, cu program național, dar nici unul dintr'înșii nu s'a putut afla îndemnat a o primi; ear' din pricina scurtimei timpului ni-a fost cu neputință să acuirăm candidat din alte părți și să ne angajăm la luptă cu sorții de izbândă.

Aceasta ținem să o aducem la cunoștința fraților alegători din cercul nostru T. Recaș și la cunoștința publicului român.

Belinț, în 2/15 Ianuarie 1905.

Gerasim Sârb, protopresbiter-delegat. Nicolae Martinovici, protot-delegat.

Zi mare în Boroșineu. Cu motorul de ieri dimineata a plecat candidatul cercului Boroșineu Dr. Ioan Suciu însoțit de adoratul luptător național Dr. Vasile Lucaciu, Vasile Goldiș, Dr. Liviu Tamășdan, Dr. Ioan Moș.

DR. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I, vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de falci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chemări curate. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiilor specialiștilor savanți Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți și dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

ș. a. In Borosineu au fost primiți cu banderiu și un număr imosant de călăreți, îmbrăcați în haine de căluseri. Candidatul național, însoțit de suita sa, a descălecat la casa ospitală a bravului naționalist Dr. Teodor Burdan, de unde în corpore s'au dus la biserica gr. or. rom. Aici au asistat la sfîșirea apei săvârșită prin vrednicul protopop Constantin Gurban. Eșind din biserică, candidatul național a fost însoțit de un numeros public la cartierul general, în casa dlui Dr. Burdan. Pe drum sutele de Români, au aclamat cu însuflețire pe falnicul luptător național Dr. Lucaciu și pe candidatul național Dr. Suci. In casa ospitală a dlui Burdan, s'a servit o masă bogată, în decursul căreia protopopul C. Gurban a ridicat însuflețit toast pentru bărbatul doririlor din cercul Borosineu Dr. Ioan Suci. Adunarea alegătorilor a fost anunțată pe orele 2 după-ameaz. Inainte de acest termin, o imensă mulțime de alegători, în frunte cu o admirabilă ceată de călăreți, urmată de orchestra Românilor tineri din Borosineu, de căluseri, cărora le-au urmat masele poporului și trăsurile alegătorilor din comunele vecine au venit înaintea casei dlui Burdan și prin o deputație au rugat pe candidatul național a se prezenta în mijlocul alegătorilor spre a-și pronunța programul. De aici convoiul s'a îndreptat spre biserică românească în mijlocul pieței. In frunte călăreților, apoi căluseri, după dânsii candidatul național însoțit de inteligența din loc și din Arad, în urmă poporul. Ajunși înaintea bisericii, alegătorii se postează cu steagurile în jurul podiului ridicat. Părintele protopop Constantin Gurban deschide adunarea prin o vorbire potrivită și la provocarea lui adunarea se constituie alegând de președinte pe protopopul Constantin Gurban și notar Dr. T. Burdan. Președintele adunării dă cuvântul dlui Dr. Vasile Lucaciu, care prin o cuvântare de inimă răpitoare, provoacă pe alegătorii Români să stee neclintii lângă steagul național și să-l ducă la falnică isbândă. Frenetice aplause acoperi vorbirea însuflețitoare a acestui idol al poporului românesc. Se urcă apoi pe masă candidatul Dr. Ioan Suci, care într'un elan de însuflețire își desfășură programul. Aprobările publicului erau nesfârșite. Fiind de față o mulțime de alegători unguri, la dorința acestora candidatul național și-a desfășurat programul și în limba ungurească, fiind aplaudat din partea acestor alegători, cari îl asigurau, că fiind durerile lor comune cu ale cetățenilor Români, îl vor sprijini cu voturile lor. După aceasta s'au urcat pe masă țeranul Pavel But, care într'o poezie populară, admirabil nimerită, a recomandat alegătorilor, să fie cu credința neclintită pe lângă candidatul național Dr. Ioan Suci.

După acestea președintele adunării propune constituirea unui comitet executiv de 50 alegători, care se primește cu mare însuflețire.

Urmat de masele mari ale alegătorilor dl Dr. Ioan Suci se reîntoarce la casa dlui Burdan, cu un lung șir de trăsuri pleacă spre comuna Bocsig, că în aceeași zi, să-și fină și acolo vorbirea de program. Astfel s'a terminat ziua măreață de manifestațiune națională în opidul Borosineu. Intreg cercul e cuprins de nemărginită însuflețire și isbânda cauzei naționale e sigură.

Terorism. Văzând însuflețirea generală ce se manifestă față de candidații noștri, stăpânirea recurge acum la terorism.

*Eri a vrut adecă să-și fină candidatul guvernului Bogdánffy programul în Siria. Fi-
rește în Siria, unde din capul locului e o
obraznicie, că neavând nici zece aderenți gu-
vernul, cutează candidatul său să meargă să-și
fie program, n'a fost ascultat și nu numai
atât ci huiduit de cel mai conștient popor al
Siriei.*

*Atâta a fost însă destul și deodată bun
pretext, ca domnii să ceară telegrafic miliție
din Arad, care ce rost poate avea în Siria,
unde locuiesc oameni atât de pacinici și cu-
minți, decât să terorizeze și înfrice, vezi
Domne.*

Eri la amez a și plecat două companii de infanteriști la Siria.

Facem atenție pe alegătorii Români să-și păstreze pretutindenea sângele rece, căci suntem informați că tocmăi stăpânirea pune la cale provocări și instigări, ca să aibă motiv și pretext a trimite către și gendarmi, de cari să'nțelege n'are nimeni să se înfrice pentru-că aceia n'au altă chemare decât să aere buna rândulială.

Primirea lui Stefan Popp în Covășinț a fost imosantă. Banderiu și călăreți l-au primit. Insuflețirea poporului e indescritibilă.

La Răboji!

Coada de topor. Motz (odinioară Hoțiu) Găbor, funcționar financiar în Sătora|ja-ujhely se vede că vrea s'ajungă între „marii patrioți“. Ca să facă adică serviciu guvernului unguresc zăpăcind pe alegătorii români, a năpădit Caransebeșul cu scrisori în cari îndeamnă pe Români să voteze cu oamenii lui Tisza, pe care are curajul să-l laude grozav și pune în vedere că are să caudeze și el într'un cerc din Caraș-Severin. Cu-
clocite nu se vor găsi oare pentru acest domn care se lapadă de neam și se face sluga guvernului?!

D-l George Telescu, fiul protopopului gr. cat. din Arad, se vede că vrea s'ajungă și el vestit acum, cu prilejul alegerilor. Și fiind-că nu se poate s'ajungă altfel, a dat coadă de topor, ori mai bine: *tălmăciu* al lui Vancsó Gyula, candidatul stăpânirii în cercul Radnei.

Se cuvine oare ca un fiu de protopop român să lupte alături de candidatul stăpânirii, împotriva candidatului poporului român Dr. A. Vlad?

Butyán János. Dar mirozenia aceasta cine e? Director al gimnasiului român din Beiuș fraților. Și acesta s'a înjugat cu zarul guvernului împreună cu Roxin Miklós și cu Szomabty György. Beiușul, unde înainte cu 30 ani, făcâia încă tricolorul național, azi stă pironit în umilință, sub stăpânirea unor pigmei ca Butyán János. Gimnasiul, din care a ieșit cei mai buni fi ai neamului românesc, iată de cine a fost condus în vremile din urmă. Butyán János să dea creștere național românească tinerimii noastre? Vai de noi! Români din cercul Beiușului, cari V-ați mai păstrat încă mintea și inima întreagă, arătați-i ușa trădătorului acesta, care vrea să se căpătuiască cu prețul vinzării voastre.

Protopop român — cortez guvernamental. Ceea-ce se întâmplă în orașelul vecin Lipova este un caz pe noi mai demit de imoralitate politică. Protopop român de acolo, care se știe este omul cu care dl Alesandru Mocsonyi stă în relații politice, (Abea alaltăieri îi publicasem d-lui Hamsea o scrisoare primită dela dl Alexandru Mocsonyi și publicată cu autorizarea lui) se pare că și-a pierdut cu desăvîrșire ori-ce sentiment de pudoare, și cinste politică. Ce e asta? Sunt zece zile de când am denunțat purtarea scandalosă a protopopului Hamsea și am rugat ca dl Mocsonyi ori cel puțin „Drapelul“ să ne clarifice asupra lucrului, căci dl Mocsonyi a aflat de bine să se declare asupra situației tocmăi prin o epistolă adresată protopopului Hamsea. De atunci nu numai că n-am primit nici un răspuns, ci de atunci

Incoaci a dat dl Mocsonyi autorizare d-lui Hamsea să-l publice scrisoarea, de atunci Incoaci a debutat Hamsea la conferința guvernamentală, de atunci Incoaci a vroit să seducă pe alegătorii Români în conferința lor, să sprijinească candidatura contelui Zselénszky zicând că acum se poate participa la alegeri, căci conferința din Sibiu a decretat *activitatea parlamentară!* și de atunci a fost protopopul român gr. or. în societatea unui grup de nemți, ovrei și bieți Români seduși, la Neudorf să-l ofere contelui Zselénszky candidatura. Ce e asta? Cu drept cuvânt am putea fi taxați de bănuitori ordinari dac-am presupune că dl Mocsonyi a avut cunoștința prealabilă despre aceste fapte a adictului său, dar dacă n'a avut, iertat este oare să le dea aprobare tacită măcar și să incurajeze astfel purtarea protopopului Hamsea, estrem detestabilă și demoralizatoare pentru întreaga noastră viață publică?

Ne ardea eri fața de rușine, când preoții români dincoace de Murăș în fruntea obștei lor, venind toți cu ramuri de brad la pâlării dela adunarea de candidare a D-rului Vlad, la gară văd coborîndu-se din trenul ce venea din Neudorf pe protopopul Voicu Hamsea cu pană la pâlării, în fruntea unui cârd de unguri, nemți și ovrei, cu cari fusesă să imbie contelui Zselénszky candidatura. Se poate ca un protopop român să se dimiță și acum la astfel de purtare, să sfideze conștiința publică românească și dacă nu ține nimie la demnitatea sa, să nu aibă regard nici de reputația altora, de a șefului său de partid, pe care-l recunoaște și căruia-l cere statul?

Unde sunt acum giranții d-lui Hamsea să-l apere? Mai trebuie oare să le dovedim că purtarea d-lui Hamsea și în afacerea convocării adunării de protest împotriva proiectului Berzeviczy, n-a fost altceva decât o meschinerie ordinară?

Suntem datori altfel să înregistrăm că inteligența întreagă din Lipova și jur e scandalizată de purtarea protopopului și afară de preotul de Cimponer n-are alt complice la aceste treboare.

Trebue ferit poporul de înfricarea astorfel de conducători, pe care o folosesc spre a-l corupe cu desăvîrșire viața națională.

Cetim în ziarele maghiare din loc că dl Dr. Aurel Crișan avocat în Aradul-nou a luat parte activă la tîmbălăul guvernamental de acolo, tîlmăcind chiar vorbirea candidatului Rubinek.

Fiind vorba de o știre luată din ziarele ungurești, nu-i putem da crezămînt, dar întrebăm: *adevarat să fie?*

Lăpădături'e neamului.

«Nu-i pădure fără uscături» așa zice proverbul și nu e decât firesc deci ca și pădurea neamului românesc să-și aibă uscăturile sale.

Am amintit că în *Tinca* un protopop român cu numele *Roxin Miklós* s'a dejosit la rolul trădării de neam, candidând cu program guvernamental, sprijinind adecă acel guvern care a decretat moartea noastră națională. Român deci și încă protopop, trăind din prescuri românești, dă ajutor celui mai mare dușman al nostru: guvernului de față care vrea să ne steargă limba, școala și biserica, în apărarea cărora ar trebui să stee și cu viața dl protopop. N-au însă oameni de aceștia nici un dram de sentiment de rușine și trist e numai, că ocupând poziția atât de trumoasă în societatea noastră, de protopop, ne fac și biserica și neamul de ocară.

Dar altă pedeapsă pentru aceste săcături, nu este decât a-l expune disprețului oamenilor de bine.

Szombathy György. Avem și noi în comitatul Aradului o codoriște de topor pe: *Szombathy György*, care, ce e mai trist, a dus în rătăcire un cerc dintre cele mai neaoșe, și cu tradiția luptelor naționale, cercul: *Iosășelului!* Cercul Josășelului care a dat atâtea falnice lupte naționale, stă azi sfășiat în urma rătăcirii în care au fost duși bieții țerani: că și *Szombaty e Român!*

Că Szombathy a fost născut Român, asta, fraților din cercul Josășelului, este lucru numai de regretat și nu de laudă și trebuie să ne doară că neamul Românesc naște și fi de aceștia ca și Szombathy, cari se fac trădătorii lui.

Regretăm din inimă și suntem pe urmă să dăm de aceia cari au zădărnicit candidatura națională în Josășel, una însă o spunem că vor ajunge toți preoții și învățătorii Români fără cruțare la «Răboj», cari vor lua parte activă la alegerea aceasta de umilintă națională.

Foarte bine.

Citim în «Libertatea» :

Primim dela un țaran fruntaș din o comună din cercul Vințului (unde candidază Dr. Iuliu Maniu din Blaj), următoarele șire :

Dle Redactor! La cererea noastră a aiegătorilor din comuna P. dl preot al nostru V. M. a compus o rugăciune anume, foarte frumoasă, pe care a citit-o cu îngenunchiare în ziua Bobotezei cum și în Dumineca viitoare, învânat pe Dumnezeu, că praznicul Botezului Domnului nostru Isus Christos, la care s'a văzut pogorit și Duhul Sfânt, — să-l prefacă astan în praznic de mare Botez al poporului român, trimițând și peste el Duhul sfânt ca să-l lumineze și înțărmeze cu putere de sus, spre a putea intra cu tărie în marea luptă de alegeri și biruitori să-i scoată pe toți candidații lui cei buni!

«Tot poporul e nebun de însuflețit de renașterea politică decretată la Sibiu și toți știu de rugăciunea d-lui preot, la care însă noi toți cerem, ca să adauge și un blăstăm, o afurisenie stântă, asupra tuturor aceluia, cari în aceste zile mari, se vor abate dela calea cea dreaptă, și ar trece în staulul potrivnicilor».

Nu avem nimic de adaus la această scrisoare. Ne bucurăm din toată inima de această mare însuflețire a poporului!

Dumnezeu să-I ajute! Acum ori nici odată!

Puterea noastră de viață.

Protestul Românilor din America — contra legii Berzeviczy.

Posta de azi ne aduce din America o copie despre protestul asociațiunii «Clubului Român» din Cleveland, trimis ministrului de culte Berzeviczy. Impotriva proiectului de lege școlar. Cetindu-l, lacrimi-ți năvălesc în ochi, văzând atâta durere transpirând din șirele lor, pentru primejdia ce amenință «vatra» cum se exprimă dinșii și pe cari ei au simțit-o. Il publicăm mai la vale și le trimite-mi fraților noștri, cari și acolo în lume străină tot Românii verzi au rămas, un cald și duios salut.

Excelența Voastră D-le Ministru!

Știut este ca dintre toate națiunile aparținătoare Tronului Habsburgic, națiunea română în toate timpurile și cu toate ocaziunile a fost cea mai supusă și cea mai fidelă.

Ori-ce datorință i-s'a impus, cu indulgență a suportat-o, nici când făcând abuz de dispozițiunile guvernului.

Cu indulgență a prestat și prestează armata, la timpul său cu nepăsare și-a vărsat sângele pentru patrie, cu indulgență plătește până când numai poate grelele contribuțiuni impuse de guvern, suportă cu răbdare alte și alte greutateși ale statului, și eată resplăta, că în schimb pentru atâtea servicii prestate statului, nu se bucura de nici un favor, ba ce e mai mult, îndura aceea dela guvernul maghiar, că pe ori-ce cale națiunea română să fie sdruncinată, să fie nimicată, ca și

când ar fi comis un păcat strigător la cer contra guvernului sub a cărui cărmuire stă.

Cu deosebire de un timp încoace din partea guvernului sau mai bine zis a persoanelor cari cărmuesc acest stat, ura de naționalitate față de națiunea română e dată pe față și care e luată la cunoștință chiar și de alte state competente.

Tendința mârșiaului guvern de a cutropi această națiune pacinică zilnic crește, până când Excelența Voastră Dle ministru puneți culmea profesionale și metodel de învățământ, din care, — nu după cum afirmați, că ar fi folositor pentru toate naționalitățile supuse acestui guvern — lămurit se vede oarba și absurda tendință de a răpi limba fiește-cărei naționalități, căci răpind acest scump tezaur al naționalităților supuse sunteți prea deplin convinși că victoria e în partea guvernului, de oare-ce nici nu se poate presupune națiune fără limba sa proprie.

Ca creștinii adevărați avem speranța în atotputernicul Dumnezeu, că nu va ajuta să duceți la îndeplinire un așa păcat mare.

Nu veți dubita Excelența Voastră, că națiunea română e notificată de națiunea politică și ca atare în virtutea pactului de egală îndreptățire a naționalităților din 1867/8 e prea deplin îndreptățită a-și păstra limba, a-și folosi liber atât în administrațiune, cât și în biserică și școală.

Ne mirăm și se miră lumea civilizată, se miră capacitățile străine competente, de atâtea abuz dus în săvârșire, de guvernul maghiar prin călcarea în picioare și violarea cu nepăsare a legilor sancționate și deja de atâtea timp folosite, ne punând pe acelea nici un preț. Acesta e caracterul guvernului maghiar?

Sărmanii români, neputând suporta grelele sarcini impuse în spinarea lor sunt nevoiți a-și părăsi patria, familia și tot ce au mai scump, și a se refugia pe pământ străin pentru de a-și putea câștiga mijloacele necesare — guvernul maghiar ne oferindu-le încă un izvor de ajutor — care să mulțumească loco primo statul, ca cetățeni buni și numai după ce și-a făcut datorința față de stat din puținul rest câștigat adevărat zis prin sudoarea feței lui, să-și mulțumească familia părăsita și pe ai sel.

În timpurile mai recente se refugiază românii nu numai în ținuturile mai apropiate dar calcă chiar și vastele oceane și se asediază cu deosebire în America de nord, numai cu scopul de a-și putea îndeplini datorințele, dar nici de cum să nu credeți Excelența Voastră, că cu intențiunea de a nu se mai întoarce, ci din contra, ca venind aici să-și poată agonisi un viitoriu mai ușor și de a se reîntoarce în patrie pentru a fi cetățeni buni și de a servi patria căci zis este :

«Dulce și frumos este a muri pentru patrie». Să nu fiți Excelența Voastră, în oarba rătăcire că Românii veniți aici pe acest pământ străin nu sunt conștii de națiunea lor, de oare-ce dinșii cu fală și mândrie între atâtea naționalități culte de aici, dau probe că sunt Români!

Sunt conștii am zis, de națiunea și religiuinea lor, și că nici cât de puțin să nu rămână îndărăpt de iubita-le nație și frații din patrie, și formează societăți pentru cultura și înaintarea poporului român ai l sosit.

Astfel societatea noastră «Clubul Român» înființată singur cu devisa de a da poporului român de aici cultura necesară, de a-l ținea în strânsă legătură cu frații români dela vatră, de a-l înferbânta în peptu-i de stejar iubirea față de națiunea și scumpa limbă română cari sunt mai presus de toți tesaurii pământești, — societatea noastră zice la rindul său între atari înprejurări critice se vede necesită cu toată energia a protesta sus și tare în contra proiectului de lege pus la ordinea zilei.

Protestul îl motivăm în modul următor: Excelența Voastră nu vă faceți complici la acel păcat mare de a ne răpi drepturile garantate prin legi sancționate și de atâtea timp folosite, de oare-ce prin acest fapt scârboș după firea omenească în mod eclatant a-ți da dovezi că nu sunteți pe deplin orientat despre aceea ce ați proiectat.

Excelența Voastră nu ne răpiți scumpa limbă prin acest proiect, căci noi datori suntem a ne o apăra, și la cas dacă neputem lupta cu leu vom sbera în lumea largă despre mârșia de procedură, și la cas dacă nu se va afla echoul în alt loc suntem siguri ca la atotputernicul Dumnezeu, care nici decum nu va întârzia cu respiata.

Prin acest proiect de lege, legea despre egală îndreptățire a naționalităților se calcă în mod absurd în picioare, năsuind obrăznicește la sdruncinarea acestui drept sfânt.

Acest proiect înveninat sdruncină autonomia bisericească garantată prin legi în vigoare, pe baza cărora a fost garantat fiește căruia cetățean român, dezvoltarea sa culturală proprie, în limba sa.

Proiectul e intenționat în urma tuturor naționalităților nemaghiare, prin ormare o astfel de tendință va propaga ura de rasă și periclitează pacinică convețuire a tuturor naționalităților supuse statului ungar, și dus în deplinire credeți că va fi în favorul statului, — nu, nu nici de cum ci vă asigurăm ca în dezastrul aceluia.

Prin legea de egală îndreptățire, statul nu asigură că ne va face pe spesele statului școli și alte institute pentru luminarea și educarea poporului român, se naște întrebarea că toate acestea drepturi garantate unde sunt? au doară prin acest proiect mârșav se duce în îndeplinire legile sancționate? Vedem bine scopul proiectului, care nu e altul decât ca și celea ridicate pe banii națiunii cu crunta sudoare câștigați, se năsuște din resputeri a ni-le maghiariza.

La cas dacă toate protestele înaintate contra acestui proiect păcătos nu vor ajunge la doritul scop, și în contra aceluia va deveni lege, suntem ca statul dispune mai mult cu o lege rea și stricăcioasă, dar vă asigurăm Excelența Voastră ca a o exercita și a o pune în vigoare noi vii nu o vom suferi.

Cu cât tendințele guvernului vor fi mai forte fiate contra națiunii noastre, cu atâtea în noi să va aprinde mai mult dragostea de a ne iubi națiunea și cu scumpătate a ne păstra limba, căci numai âst mod ne putem face de ni de glorioși noștri străbuni și împlinim o sfântă datorință când repetăm :

«Murim mai bine în luptă cu gloria deplină decât se fim sclavi earăși în vechiul nostru pământ».

Coale întregi de argumente am putea aduce în contra a acestui proiect, dar' ne reser-văm, de oare-ce acelea sunt pe deplin dezvoltate cu deosebire dintre alte proteste în «Memorandumul înalt prea Sfințitorilor Episcopi ai bisericii greco-orientale» pre care noi ca supuși adevărați credincioși capilor bisericești, întru toate îl acceptăm și aderăm la el și ne alipim și noi de peste vastele ocean la toate protestele înaintate de fruntașii națiunii române dela vatră.

Se nu fiți Excelența Voastră în aceea de știartă credință ca ajungând proiectul lege, ați ajuns la dorința de a nimici aceasta secuiară limbă de oare-ce cu atâtea mai virtos nu numai în ținuturile locuite de Români în grupe mai mari, dar chiar unde se vor întâlni barem doi Români și mândrie se vor folosi de dulcea-le limbă maternă cu atâtea mai virtos se va folosi mai mult în familiile românești, în biserică și școală și până când în pieptul fiește căruia Român va bate ultimul puls de viață, și cu toată energia declarăm, sus și tare, că decăt să ne pierdem limba, mai bucurăm viața noastră.

«Mult e dulce și frumoasă limba ce o vorbim».

Alta limba armonioasă ca ia nu găsim».

Jos cu mârșiaul proiect, sus cu legea de egală îndreptățire.

Din ședință generală extra-ordinară a societății «Clubul Român» ținută în Cleveland la 10 Decembre 1904.

Margu Lazăr m. p. George Opincariu m. p. secretar. președinte.

Răscumpărări de felicitări de Anul-Nou.

Pentru școlarii săraci au contribuit încă : Mitrie Bonciu, notar public, Arad, 10 cor.; Ioan Nemet, avocat, Arad, 6 cor.; d-na Mihaela Șerban, Szeged, 10 cor.; Georgiu Lupșa, preot, Racu-mic, 1 cor.; Mihael Lucuța, Szentes, 3 cor.; Victor Damian, proprietar, Zlatna, 2 cor.; Georghiu Turic, preot, Otllaca, 2 cor.

Cu stimă : Dr. Nic. Oncu

APELI

Fraților!

Incă câteva zile, și vom alege deputat. Insufletețirea alegătorilor ne garantează, că s'a sfârșit cu minciunile! Că de astă dată numai programul național are să învingă!

Până ce candidatul nostru a întimpinat în tot locul o insufletețire nemal pomenită, — cu contra-candidatul guvernamental nimenea nu mai stă de vorbă.

Cetățeni!

Să pășim înaintea pe calea începută și un gând să avem!

Să fim tari în propusul nostru!

Alegători Români, Sârbi, Nemți și Maghiari!

Hai să dăm mână cu mână și când ne vor cere votul, cu un glas să strigăm:

Să trăiască Dr. Branco Ilie! candidatul partidului național.

Apel național.

Cum putem învinge la alegerile de deputați

Pasivitatea este nimicită; alegerile de deputați sunt înaintea ușei, așa dară am încă libertate, a-mi da părerea mea, prin care se poate ajunge la rezultat favoritor a acestui act ponderos, dacă cu conștiință și energie se va lucra, atunci nu ne vom face de risul străinilor: deci acum ori nicădată. Și preoți cu crucea în frunte! nu lăsați națiunea în rușine și de ris.

Succesul nostru, poate fi favorit după a mea părere numai și numai sub următoarele împrejurări:

1. Dacă d-nii protopopi aflători în cercul electoral, vor conchema la sine pe toți d-nii preoți și d-nii învățători, pe cari îi cunoaște ca sinceri națiunii sub alare pretext la o consfătuire: le ia parola de onoare, că vor fi fideli și vor ținea secret consfătuirea și vor face următoarele:—

2. Ca în toate comunele românești, să se constituiească un comitet, cu preoții și învățătorii în frunte, și sub jurământ de fidelitate și secret pe sfânta cruce, vor aduna membrii respective alegători, cari nu prin larmă sau strigăt să denunțe consfătuirile comitetului, ci în secret și prin tăcere, să aștepte ziua alegerii subscriind și una listă spre acest scop

3. Dacă până la alegere membrii comitetului amăsurat jurământului ținând în secret deciziunile aduse, ca să fie cruțat din partea autorităților comunale și cercuale sau din partea gendarmilor, se vor purta după voința acestora, respective vor declara, că țin cu candidații lor până la ziua alegerii.

4. Dacă la comisiunea pentru votizare a măsurat jurământul depus, va da votul său pentru cau idatăii naționali adică: pentru acela care a jurat că va vota în comitetul căruia membru a fost.

Aceste toate se pot face în tăcere și secret, încât nici notar, nici jude, nici gendarmi și nici fibrău să nu aibă cunoștință de existența acestui comitet secret.

Se va zice, că nu avem astfel de oameni cu credință; Nu mă indoiesc nici eu despre aceasta, dar în fiște care comună sunt și oameni conștiincioși; deci vom lua în comitet numai de aceia, cari sunt cu cunoștință; aceea prin vorbe și promisiuni în ziua premergătoare a alegerii, vor căuta ca să aducă cu sine fiște care din comitetul 1—2 alegători cari nu aparțin comitetului și așa pe calea aceasta învingerea poate fi sigură.

Nu mai prin procedura aceasta se poate cruța poporul de multele persecuțiuni și neplăceri, la cari a fost expus și vor fi expuși la alegerile de ablegat.

Cu adevărat, că la toate întreprinderile trebuie bani și ear bani, căci suntem săraci și noi și candidații și la această afacere voesc a contribui cu simpla mea apărare și anume:

Va fi și cea împrejurare, că prin bani se vor corupe alegători; foarte consult ar fi, ca la depunerea jurământului să se facă atenți membrii comitetului, că pot primi bani dela cine voesc, ba, se pot duce și cu alegători de aceea partidă,

dar la comisiunea votizătoare, să-și deie votu pentru candidații căruia ia jurat credința.

Tot începutul este greu, dar odată introdusă și inițiată în popor aceasta procedură, va deveni în viitor ca un diamant prețios spre binele poporului și națiunii.

Eu cred, că dacă va succeda a introduce aceasta procedură, se vor feri străinii, a se arunca ca lupi între popor Român; ba îi va respecta și va avea frică de d-nșii.

Nu larmă, nu strigătele, duce la dorință, ci tăcerea și faptele, deci cu puteri unite, să ne punem la lucru ziua și noaptea ca să învingem, și să nu fim de ris și batjocură străinilor: Dumnezeu să ne ajute, și să fie cu noi și sfânta cauză a noastră.

Un român credincios.

Din Bihor.

Anul nou și sf. Vasile în Oradea-mare, a decurs cu deosbită insufletețire. Ca în toți anii, așa și acum, punctul de convenire a întregii inteligențe, române și a notabilităților din oraș, a fost Consistorul ort. român, unde este locuința P. C. Sale d-lui vicar episcopesc Vasile Mangra, care și-a serbat și ziua onomastică.

Tot ce are Oradea-mare mai ales și de frunte, toată inteligența română de ambele confesiuni au grăbit a felicita pe prelatul bisericii, împreună cu notabilitățile civile și militare. Au fost la felicitare comitele suprem, v. comitele, primarul, căpitanul poliției, generalul, etc., cari și-au exprimat sincerile felicitări.

În mod plăcut a atins peceal prezenței actul P. S. Sale d-lui Episcop diecezan din Arad Ioan I. Papp, care prin îngrijirea sa părintească a distins cu briu roșu pe Vasile Papp, preot ases.-consistorial din Topa-sup., pe Andrei Horvath paroch, ases-referent consist. din Oradea-mare, și pe preotul militar Ioan Papp din Oradea-mare. Felicităm pe bunul Arhiepiscop și pe cei distinși.

Astfel ziua de anul nou a fost o adevărată zi de sărbătoare.

Crestinul.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 21 Ianuarie n. 1905.

— **Boboteaza în Arad.** În catedrala din Arad serviciul divin a fost săvârșit prin P. S. Sa Episcopul I. I. Papp asistat de R. R. Ciorogar protosincret, Vasile Beles, George Popovici, protopresbiteri, Gavriil Bodea și Traian Vătan, parochi, și Dr. Iustin Suciu protodiacon.

Actul înălțător al sfințirii apei a fost săvârșit prin însuși P. S. Sa Episcopul.

Catedrala n'a putut încăpea mulțimea mare de credincioși, veniți s'asculte sfânta slujbă.

P. S. Sa a reunit și de astădată pe mai mulți fruntași la ospitala Sa masă.

— **Presa maghiară despre Români.** Până ce cercurile românești, lăseră mandate unor libniși și scăpați Unguri, dintre cari mulți n'aveau alt izvor de trai decât deputația, auziți des laudele lor la adresa țaranilor „Că țaranul Român e foarte bun“. Pentru că-și dădea votul, dus ca osia. Când a ajuns „domnul“ pe urmă în Dietă, el punea cea mai mare batjocură pe Români. Acum că s'au trezit și Români și vreau ea pe cale constituțională să-și lupte drepturile, s'au schimbat de odată și părerea lor despre Român. „Horde“ „Bandiți“ „mișei“ acestea sunt epitetelor foile maghiare la adresa noastră. De odată nu le mai suntem „frați“ ca până aci și provoacă pe fiecare maghiar să se lupte împotriva-ne.

Fie-le de bine.

Atunci era mai rău de noi, când ne laudau.

— **Lupta națională.** Doar nici odată. Români n-au sărit cu mai multă bărbăție pentru lupta sfântă și mare a neamului lor, ca acum. Ziinic primim la Redacție, cu sutele scrisori, telegrame, vestind toate, din toate părțile presemnele biruinței fiind și noi, cei din Redacție ocupați și angajați în agitația electorală abea putem răbdi și implini toate câte ni se cer. Indulgență cerem deci dela toți. Mașina ne umblă zi și noapte, cu tipărirea de apeluri și fel de fel de tipărituri electorale. Redactorii și cu pana în redacție și cu cuvântul în mijlocul alegătorilor.

Dee Dumnezeu, să resară noi speranțe pe urma stărnințelor căroră ne-am dedicat cu toții.

— **Episcopul Majláth și alegerile.** Episcopul rom. cat. contele Gustav Majláth dela Alba-Iulia, a adresat preoțimei sale o pastorală în carea între altele zice despre alegeri următoarele:

«De aceea, din incidentul alegerilor dietale apropiate cu iubire Vă rog, siliți-vă cu mijloacele morale ce vă stau la dispozițiune, dar mai cu seamă prin bunele exemple, întra'acolo, ca credincioșii noștri pretutindenea să-și împlinescă datorințele patriotice cu moderațiunea și demnitatea recerută. Luminați-i, că acest și cel mai însemnat privilegiu cetățenesc sunt datorii a-l esercia după conștiința lor, și votul să și-l deie numai astorfel de indivizi, despre cari sunt convinși, că drepturile și libertatea bisericii basate pe legi străvechi, ca garanță pentru esistența patriei, le vor apăra, că instruirea tinerimei noastre în școale cu caracter religios și în spirit patriotic o poartă la inimă, și pe care îl cunosc de om iubitor de muncă serioasă. Spuneți-le, că e lucru rușinos a-și pune conștiința în vânzare și a-și amuți glasul conștiinței pentru frica de oameni. Faceți aceasta la loc și timp potrivit, având înaintea ochilor legile esistente, demnitatea poziției voastre de preoți și binele credincioșilor voștri, cari toți, ori-ce opinie ar profesa, sunt îndreptățiți îngrijirii voastre pastorale».

Sfaturi vrednice de poziția celui ce le-a dat și vrednice de considerat de tot omul cu tragere de inimă și îngrijat pentru soartea bisericii, națiunii și patriei sale, mai cu seamă între împrejurările de azi.

— **Teatrul român în Sibiu.** Bursierul societății pentru crearea unui fond de teatru român. dl Zaharie Bărsan va da dimpreună cu mai mulți diletanți. Vineri în 20 Ianuarie st. n. în teatrul orașenesc din Sibiu, o reprezentație teatrală, cu următorul program: „Sacrificiul“ dramă într'un act de Roberto Bracco. „Grea ferarilor, monolog dramatic de Fr. Coppée, „Steaua“ dramă într'un act în versuri de A. Gill și F. Richepiu.

— **Ajutorarea țaranilor din România.** Guvernul — sicriu foile din regat — a încetat de-oamdată de a face comande nouă de păpușoi în străinătate, de oare-ce cantitățile comandate până acum par suficiente pentru ajutorarea țărânilor până în 1 Martie a. c. În schimb guvernul a provocat pe prefectii districtuali, ca să componă statistice asupra cantităților de porumb aflătoare în țeară și cari ar putea fi cedate statului, pentru a ajutama țărânilor în viitor.

— **Rectificare** În titlul prim-articolului nostru din numărul trecut s'a sirecurat o esențială greșală. S'a pus: „Nici rebeli nici apostoli“ în loc de „Nici rebeli nici apostoli“. Rectificăm la acest loc eroarea care s'a strecurat.

— **Alui să fie!** George Subu învățător de stat în Micalaca, crescut în alumneu românesc unde și azi e dator cu taxele și-a maghiariza, numele cinstit al părinților săi făcându-se din Subu: Szabó.

Alui să fie cu cap cu tot!

— **Rectificare.** Ni-se cere publicarea următoarelor: În numărul 2 din 4/17 l. c. al ziarului „Tribuna“, în „Cartea neagră“ sub titlul „La Ráboj“ se face amintire și de numele meu, că aș fi luat parte la adunarea de candidare a partidului liberal ținută în Vinga, și se afirmă, că dimpreună cu alți preoți m'am veselit cu domni.

Acest comunicat, cu privire la persoana mea, este un neadevăr, de oare-ce, eu la cea adunare n'am participat. Denotă însă împrejurarea aceasta, că corespondentul de aici este prea zelos, în avizarea materialului pentru Cartea neagră.

Sunt apoi totodată de credință, că nici cei-ce iau parte activă la alegere nu intră în colisiune cu datorințele, când *od ta s'a decretat pentru românii activitatea*, iar în acest cerc nu a candidat român. (Ești de foarte greșită credință. Unde nu este candidat naționalist român, sârb ori slovac, aderentii partidului național român poartă seadă acasă. Cu alte partide nu s'a încheiat nici un pact, prin urmare pe de acestea nimenea să nu-și dea votul nici să participe la tãmbãlaele

lor. N. Red.) Și de altminteră candidații străini se aleg și fără concursul și chiar în contra voinții noastre.

Deci pentru unii, căror interesele parohiale(?) le impune a lua parte la alegere, de ce să se expună la 2 rele? Datorie are fiecare a mântui, ce să poate în vreme de primejdie. Așa rezonază morala, și cred, că așa trebuie să fie și în politică. (Câte cuvinte — atâtea greșeli. N. Red.) *Barătea*, în 5-18 Ianuarie 1905. Cu toată stima: Nicolae Crâșmariu, paroh.

— Hymen. Dl George Tămășdan și soția anunță serbarea cununiei fiicei lor Anița cu dl Petru Ugliș care se va celebra în 9/22 Ianuarie a. c. la orele 3 p. m. în sfânta biserică gr. or. română din Pecica română.

— Se duc puterile de muncă. Joi a plecat din portul dela Fiume vaporul „Slavonia“, spre a duce la America 1800 de emigranți, toți din teara noastră. Câți se vor reîntoarce din ei la vetrele și familiile lor?!

— O gazetă maghiară contra maghiarizării numelor de localități. Ziarul „Szepesi Lapok“ din Igló (Zips Neudorf) în un număr din zilele trecute persiflează cu mult spirit nebunia șovinistă a maghiarizării numelor de localități. „Că locuitorul din Dvorec“ și nu „Szepes-udvard“ cel din Viborna II va zice și în viitoriu „Viborna“ și nu „Körtvélykut“ (etc.) e tot așa de sigur, ca și faptul că zadarnic se trudesc (maghiarizatorii) să facă din comuna „Hotcoț“ Szepes-Ujvár, căci aceea tot „Hotcoț“ va rămânea — zice, între altele, autorul articolului

— Expoziție de tauri în Dej. Reuniunea economică a comitatului Solnoc Doboca aranjează în Dej în 27 Februarie st. n. expoziție și târg de tauri.

— Dăinuș cu sfârșit tragic. Patru copii din Tornya, între cari cel mai în vîrstă era abia de treisprezece ani, în una din zilele trecute au mers „să se deie pe ghiață“ pe riul Tisa și ajungând pe ghiața subțire s'a rupt sub ei ghiața. Toți patru s'au înecat. La vestea nenorocirii mama unuia dintre ei a căzut jos ca trăsniță: a murit de jale după micuțul ei.

— Fondul Lueger. Comitetul instituit în Viena cu ocaziunea aniversării natale de 60 ani a primarului Lueger, spre a colecta un fond cu destinațiunea de a pu ta numele poporalului primar, și-a dat zilele acested socotelile. S'au colectat cu totul 377,570 coroane. Colecta încă nu e terminată.

— Ortografia franceză, una dintre cele mai grele ortografii, se va supune cât mai curând unei reforme radicale în sens fonetic. Ministeriul instrucțiunii publice a însărcinat o comisiune specială, care a prezentat Academiei proiectul de simplificare. La Academie Emil Faguet și-a cetit zilele acestea raportul asupra acestui proiect. „Figaro“ luând notă despre această cestiune spune că mișcarea pentru simplificarea ortografiei este generală mai ales în corpul didactic. Un număr de peste 8000 profesori au cerut prin petiție „abolitiunea torturilor ortografice“

— Foc în palatul Cotroceni. Luni spre Marți noaptea pe la orele 2, un foc care ar putut avea urmări destul de grave, s'a iscat la florăria palatului princiar dela Cotroceni. Focul n'a avut vreme să se întindă fiind observat de sergentul postal în apropiere, care a dat alarma și care până la sosirea pompierilor. împreună cu soldații din garda palatului a luat toate măsurile preventive. Sosind pompierii în mai puțin de o jumătate de oră au stins cu desăvârșire focul. S'a început o anchetă spre a stabili asupra cui cade responsabilitatea. După primele cercetări se crede, că nimeni nu poate fi făcut răspunzător, focul a provenit dela o sobă.

— Cine vrea să facă daruri frumoase și de preț iubitorilor săi, să se adreseze cu încredere la Weinberger Ferencz, giuvergiu bine reputat din Arad, Andrásyter Otel Central. Il recomandăm atențiunei și sprijinului publicului cu atât mai ales, cu cât are nu numai prăvălie bogată, dar și solidă și impunătoare. Prețurile sunt ieftine, serviciul prompt, face giuvaericele el însuși, are atelier de reparări. Telefon 439.

Bibliografie.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. i. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa* schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 r. co

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurta a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovic*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți se pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spendându-se banii înaintea, — ori contra rambursă.

A apărut și se află de vânzare la institutul tipografic „Minerva“ din București următoarele broșuri:

Dureri innabușite de M. Sadoveanu 2 cor. Șoimii de M. Sadoveanu 1.50 cor.

Văd. Georgiu Taro, preoteasă în vîrstă de 40 ani fără copii și săracă, se angajază ca econoamă la vr'un preot sau chiar și la vr'un econom cu stare mai bună.

Doritorii sunt rugați a se adresa la adrese anumite: Văd. George Taro, u. p. Tenke, Görbed (Bihar-megye).

Să vinde la Giuca Botian, Csernegyháza up. Gyarmata recvisite (sersamuri) pentru un faur (covaci). Doritorii cari voesc a cumpăra să se adreseze la susnumitul.

— Atragem atenția on. public asupra anunțului lui *Igaz Sándor*.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Hauer Lajos* Arad Pöcskai-ut.

— Atragem atențiunea asupra anunțului a lui *Polák Sándor*.

— Atragem atențiunea asupra anunțului a lui *Altman Ede*.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor-proprietar: George Nichia.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

6079 szám
1904 tkvi.

494 — 1

Árverési hirdetés kivonat.

A lippai kir. járásbíróság mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Koszteszku György végrehajtónak Koszteszku Éva és társai végrehajtást szenvedők elleni 198 Kor. 40 fil. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a lippai kir. járásbíróság területén levő Kizdia község határában fekvő a kizdiai 512 sz. telekben A I. 1—12 sorsz. (817—818) a) 817—818 b), 817—818 c) 1413—1414 a) 1413 1414, b) 1413—1414. 1537 a, 1537 c b, 1537 c 1691 b, 1691 b c és 1691 d d. hrsz. alatt felelő Koszteszku Nicolae tkvi tulajdonát képező 4 hold 800 [ ] öl területű ingatlan jószág testre az árverést 753 koronában ezennel megállapított kiáltási árban elrendelte és hogy a fenebb

megjelölt ingatlanok az 1905 évi február hó 7-ik napján délelőtt 10 órakor Kizdia község házánál megtartandó nyilvános árverésen elfognak adadni, azonban csakis az utóajánlattal már megajánlott 753 koronát meghaladó vételárért

Árverésen szándékozók tartoznak 59 Kor. 60 fil. bánatpénzt készpénzben vagy az 1881: LX. t. cz. 42 § ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. § ában kijelölt óvadék képes értékpapírban a k. kül. ö. kezéhez letenni vagy az 1892: LX. t. cz. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Lippán a kir. járásbíróság min. tkvi hatóságnál, 1904. évi november hó 22-ik napján.

Bene
kir. járásbíró.

In Beraria orașaneasca

(EDIFICIUL TEATRULUI)

Începând dela anul nou se va găsi în permanență

„Bere regală“

fabricațiunea primei berării pe apă ungară din Steinbruch, zinic se dă cep la butoi proaspăt

un pocal 20 fil.
o halbă 30 fil.

Bucătărie excelentă ungurească, gustare, prânz și cină cu măsurii bogat. — Vinuri bune de deal. — Serviciu prompt.

Imi dau toate simțetele, ca onoratul public în restaurantul meu prin asigurarea că va servi prompt și cu mâncări bune.

Cu deosebită simț

Kánya Géza,

restaurator.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciornice și bijuterii.

Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră

de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tatar

Briquette de cărbuni

„I L S E“

de Prusia

cel mai ideal material de încălzit.

Se capătă pentru prețurile cele mai mici lante cu transport la

ROTH JÓZSEF

— întreprindere de transport de mobile.

— ARAD, Eötvös-utca 3. sz.

Mai nou și mai interesant!

Cu prima Februarie a. c. voi eda *preti curent* și în limba română, fiind însă foarte bogat, cine voește a-l primi gratis este rugat să se adreseze până în 31 Ianuarie la semnata firmă, căci voesc a mă orienta în mii de esemplare să-l tipăresc.

Importațiune de Cafea, tea și fructe de...
Cu distinsă stimă:

Romulus Paș
Fiume.

40

ierii, oroloage, aur călcat
site de argint, seduli de ama-
cumpăra pentru prețurile cele mai
le schimba pentru obiecte noi
UTSCH IZIDOR
ciasornicar și giuvaergiu
A D. Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)
cel mai estiu de cumpărare de
bijuterii și oroloage.

Atelier de lăcătușerie
onoare a aduce la cunoștința p.
că sub
de pe piața Libertății în Arad
de-lui Dr. Schvartz Jenő am des-
Atelier de lăcătușerie
mese ori-ce lucrări aparținătoare
și aceasta pe lângă prețuri culante
gând spriginul On. public rămân cu
perfectă stimă

chwitzer Dezső
măestru lăcătuș. 482
1, Piața Libertății 17.

Inainte de a Vă procura ca-
de Anul nou, faceți încercare la
lui juvelier de bun renume **Kun**
unde pe lângă prețuri estreme de
te aflați un foarte bogat magazin
felul de juvare, briliante și dia-
ciasornice de Svitsera Precision și
arbit de lux. Obiectele de aur sunt
firi proprii și astfel în preț cu mult
eftine, iar în privința executării în-
pe cele din străinătate. Atelier și
ie Piața Andrassy nr. 17. Palatul
art. Magazin mare de ochelari.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente
Fraților Berta
(Berta-Testvérek)
Arad, Andrassy-tér 3.
Telefon 386. Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în
diferite instrumente, în ferărit pentru mobile
și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și
Meiding de primul rang Mașine (sparhert)
pentru bucătărit de Olanda elegante, specia-
litate pentru economia de casă, delapuri
pentru ghiață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vândători:
Mopopol de vânzare a couselor de oțel Ba-
rabás Béla și a pompelor de stropit contra
nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani,
Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, pene-
tinuri și briciuri.

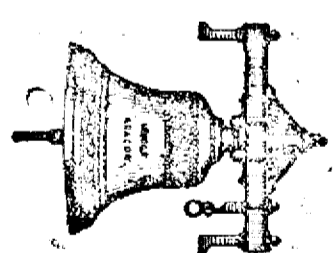
Deposit esclusiv „**AHOI**“
Pe seama ținuturilor sud-ungare uni-
cul deposit al lustrului de argint:
VENUS pentru cuptoare.
Comandele de provincie se efectuesc pentru
prțurile ieftine de zi.

Prima fabrică aradană de stindarde.
In decurs de 4 oare confecționează
stindarde cu inscripții ce nu se șterg, pen-
tru cele mai favorabile prețuri.
Reich El.
Prima fabrică aradană de stindarde.
Edificiul testrului. 487
Adresa telegrafică: Reich El. Arad.

Bani! Bani! Bani!
Cele mai estire
imprumuturi de bani
pe imobile până la valoarea cea mai
inalta mijlocește
Klein József
(Arad, Radnai-ut 10.)
dela institutul de bani din Sibiu, ca repre-
santantul acestui institut, pe lângă răplă-
tire avantajoasă.
Totodată
Case de inchiriat
carl sunt proprietatea Institutului se vând
pe lângă depunerea unui capital mic de
asemenea în rate anuale.
Aceste case să află:
Pe strada Csernovitz, Nr. 27. cu etajiu.
" " Lövész " 17, parter.
" " Botond " 1, parter
și mai multe alte case.

Am onoare a aduce la binevoitoarea
cunoștința a p. t. public, că pe Strada
Kossuth Nr. 43 în Arad a trecut în po-
sesiunea mea
prăvălia de faur
(mai nainte a lui Stamberger Jozsef)
După o experiență de mai mulți ani
câștigată în faierii din Budapesta și Viena,
am ajuns în plăcuta situațiune să pot în-
deplini tot felul de lucrări dela cele mai
simple până la cele mai complicate prompt
și pentru prețuri foarte culante.
Rugând binevoitorul sprijin al onor.
public, rămân Cu deosebit respect:
Végh István 337
măestru măsur.

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.
Arad, Strada Rákoczi Nr. 11-28.
S'a fondat la 1840.
Premiat la 1890 cu cea mai mare
medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe
lângă cele mai favorabile condiții de platire
— recomandă clopotele sale cu patentă ces.
și reg. invenție proprie, care au avantajul
că făta cu ori ce alte clopote, la turnarea
unui și aceluiasi clopot tare și cu sunet adânc
— se face o economie de 20—30% la
greutatea metalului.
Recomandă totodată clopote de fer,
ce se pot înviri, cum și turnarea din nou a clopotelor
vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-
solvire nelusamnată.
Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se

Indreptăți de bluse se efectuesc la moment

**Casă de bluse și
atelier pentru confecționare
de haine femeesti**

Piața libertății 20. (Palatul contelui Nádasdy)
Recomand atelierul meu pentru confecționarea de
haine femești binevoitoarei atențiuni a on. public
de dame.
Cu deosebită stimă
Koszilkov József.
487
Comandele din provincie se efectuesc prompt

Mare asortiment de haine de noliu

„LUCEAFĂRUL“, institut de economii și credit, ca societate pe acții, în Vêrșeț.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit „Luceafărul“ sunt invitați la a

X-a adunare generală ordinară,

pe ziua de 20 Martie 1905 st. n. la 10 ore a. m. în casa proprie (Piața Francisc-Iosif 2121).

Obiectele:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Raportul direcțiunii despre anul de gestiune 1904.
4. Raportul comitetului de supraveghiere.
5. Pertractarea bilanțului pro 1904 și distribuirea profitului net. Absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
6. Alegerea și satorirea salariului directorului executiv.
7. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.

În lipsa membrilor receruți, adunarea generală în sensul §. 25 din statute, s'v'a ținea în 28 Martie 1905 st. n. la și timpul indicat.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală, în sensul §. 20 din statute au a depune acțiunile lor în institutul până cel mult în 20 Martie 1905 st. n. la orele 9 a. m.

Din ședința direcțiunii ținută în 16 Ianuarie 1905.

Direcțiune

ACTIVA.

Contul Bilanțului pro 1904.

PASIV

	Cor.	b		Cor.	b
Cassa în numărar	59032	63	Capital social	200.000	—
Portofoliul cambial:			Fondul de rezervă	43,274	68
a) cambii de bancă	352,157	56	Depuneri spre fructificare	602,901	37
b) cambii cu acoperire hipotecare	194,354	—	Imprumuturi hipotecare cedate	197,944	77
Imprumuturi hipotecare	753531	84	Dividendă neridicată	546	—
Credite personale	35489	—	Diverse conturi creditoare	82,280	14
Realități	32613		Reescompt	361,135	68
Anticipațiuni	62296	30	Interese anticipate pro 1905	20,537	13
Efecte	14520		Profit net		25
Diverse conturi debitoare	27359	35			
Mobiliar	2,656	77			
10% amortisare	265	77			
	5,537	744	68		1,533

DEBIT

Contul Profit și Perderi.

CREȘT

	Cor.	b		Cor.	b
Interese:			Interese:		
la depuneri spre fructificare	27,229	95	dela cambii escomptate	39,876	39
» reescompt	12,836	75	» împrumuturi hipotecare	43,103	98
» împrumuturi hipotecare cedate	1,995	99	» credite personale	3,549	17
Contribuție:			» efecte	571	—
erarială și comunală	6,510	68	Venite dela realități		
10% după interesele de depuneri	2,722	99	Diferite venite și proviziuni		
Spese:					
salare	6,177	76			
banii de cuartir	640	—			
chirie	1,100	—			
marce de prezență	1,623	40			
spese de cancelarie	2,566	62			
competința de timbru	87	16			
Descrieri:					
din pretensiuni	1,026	—			
10%	265	77			
spese de proces	102	80			
Profit net	25124	91			
	90010	78			

Vêrșeț, la 31 Decembre 1904.

Dr. Petru Zeneniag m. p.,
director executiv.

Direcțiunea:

Valeriu Cârje m. p.
contabil.

Pavel Corcea m. p.,

Jon Pepa m. p.,

Avram Corcea m. p.,

Jon M. Roșiu m. p.,

Dr. Iuliu Tămășel m. p.

Adam Barbu m. p.

Antoni Popovici m. p.

Jon Moise m. p.

Subsemnatul comitet examinând conturile prezente le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului.

496

Vêrșeț, la 16 Ianuarie 1905.

Comitetul de supraveghiere:

Bartolomei Panciovan m. p.

Ioanichie Neagoe m. p.

Toma Stanea m. p.

Dr. Ion Nedelcu

Iuliu Iorgovici m. p.

Ioan Perian m. p.